

Mesečna plačila
25 Din, za inozemstvo
40 Din — ne-
deljska izdaja
celoletne 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050 — nočna 2996, 2994 in 2956

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

SCLOVENEK

Ček račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inzerate; Sarajevo št. 7563; Zagreb št. 39.011; Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva 6, telefon 2992

Švicarski: Ne!

Najvztrajnejši zagovornik sprejema svetov v Zvezo narodov je Francija. Z vne- mo, ki bi bila vredna vsekakor boljše stvari, se francoska diplomacija prizadeva, da nekaj let, da izvele boljše stvari iz njihove osame- losti v Aziji in jih pritegne zopet k soodlo- žujoči politiki v Evropi. Namen, ki ga pri- tem zasleduje Francija, je prozoren in ga ni- ti ne skriva: hotela bi obnoviti staro po- litično zvezo z Rusijo in za vsak slučaj držati Nemčijo med dvema ognjema. Poli- tična zveza je že itak obnovljena, Francija je na tem, da tudi v Zvezo privede Sovjete, kjer naj bi bili zaveznik in dobrodošlo na- domestilo za izstopivšo Nemčijo.

Začetnik francosko-ruskega zblizanja je prav za prav g. Herriot. V letu 1924, ko je bil za malo časa na vladi, se je zelo potrudil, da je takoj prve tedne francoska vlada pri- zvala sovjete in obnovila z njimi diploma- tične stike. Herriot takrat sicer ni dolgo ostal pri državnem krmilu, ker ga je zrušila nejevolja ljudstva radi poloma francoskega franka. Njegov naslednik Poincaré za liri- zem svojega prednika ni imel veliko smisla. Kakor hitro pa so za Poincaréjev režimom radikalni prišli zopet do večjega vpliva v državni politiki, se takoj zopet prično te- nejši stiki s sovjeti in že 1931, ko je bil ministrski predsednik Laval, se prvič pojavi načrt snenpadalne zveze med Francijo in sovjeti, ki je bila mimo vseh zaprek nasled- nje leto tudi uradno in svečano podpisana.

V ospredju svetovni prijazen politiki in gibal tega pokreta pa je ves čas g. Herriot, voditelj radikalne stranke. Lahko bi rekli, da je to njegova velika strast, kajti gospod Herriot ne more skrivati ob nobeni priliki entuziazma, ki ga prešine ob misli na bolj- ševike. Hotel dati svojemu srčnemu občutju vsaj nekoliko zadostjenja, je odšel osebno v Rusijo in se po nekaj tednih vrnil tako vzhi- čen nad vsem, kar so mu boljševiki poka- zali, da se je pri priči vsedel in izlil pre- polno srce v knjigo »Orient«, v kateri je svoje tople utise s poti še topleje popisal. V svojem spisu gre tako daleč, da Franco- zom stavi boljševike naravnost za vzgled in v posnemanje. Poziv je prišel res presenet- livo za francosko javnost — pa so ga vse- eno prehiteli njegovi framasonski učitelji, ki so se medtem že združili s komunisti — o čemer smo obširneje poročali — in nemo- doma pričeli tako hrupno boljševiško pro- pagando po vsej Franciji, zlasti še med mla- dino, da se je g. Herriot čutil prisiljenega v nekaj javnih zborovanjih proti tolikšni vnemi nastopiti. Mnogi se mu sedaj smejejo, ker je v tako očividnem nasprotju z logiko, toda g. Herriot je bil vedno nekoliko pes- nika in si takšne njegove faux pas francoska javnost lažje razlaga.

Enako navdušen za zvezo s sovjeti je tudi sedanji zunanji minister g. Barthou, ki bi predvsem hotel doživeti dan, ko bodo boljševiki imeli vhod v Zvezo narodov. V tej smeri ga podpira velik del francoskega ti- ska, ki je večina odvisen od materijelnih podpor in ki sedaj vidi v tem obratu med- narodne politike ugodno jamstvo za franco- sko varnost proti rasistični Nemčiji. Iz ubranega zbora časnikarskega koncerta se le tu in tam slišijo neharmonični glasovi li- stov, ki so mnenja, da ni najboljša tista po- litika, ki eno nevarnost preprečuje s tem, da ključ v deželo še hujšo! Hitlerjeva Nem- čija gotovo ogroža Francijo, toda zveza ka- pitalistične Francije z mednarodnim komu- nizmom — ali je to res tako pridobitev za francoski narod? Prav tako opozarjajo mnogi glasovi na rastočo komunistično propa- gando v Franciji, ki ob oficijelni politiki do- biva celo neko oporo in priznanje... Toda g. Herriot in Barthou očitno ne mislita menjati svojega prepričanja, da sovjeti noč in dan ne razmišljajo o ničemer drugem, kakor kako bi vsemu svetu pripomogli do srečnega miru, varnosti in blagostanja...

Sklep Svice, da bo glasovala proti spre- jemu svetov v Zvezo narodov, bo pa ven- dar precej pokvaril francoskemu zunanjemu ministru njegovo igro v Zvezi. Zelo mnogo se je namreč prizadeval, da bi sprejem so- svetov v ZN bil soglasen in kolikor mogoče prisrčen. Prikazal naj bi nekako željno hre- penenje in veselo zadovoljenje vsega sveta, da se sovjeti blagovoljno potrudijo v naročje institucije, ki so jo doslej pitali le »z bur- žuazno, kapitalistično ustanovo, ki pomaga zatirati svetovni proletarijat«.

V Moskvi, zlasti pa v Parizu so radi trdoglavosti Svice zelo nejevoljni, ker jim tako prostodušno meša njihove diplomatske načrte. Da jo omeščajo, so vrgli v liste celo vest, da se bo radi odpora Svice Zveza na- rodov preselila iz Ženeve na Dunaj. Pritisk na žepo Ženevanov naj bi zvezni svet v Bernu pripravil k drugim mislim. Toda tudi s to grožnjo očitno ne bodo omeščali Švi- carjev, ki na vsa izsiljevanja in posredova- nja mirno odgovarjajo, da so svobodna, zve- za država, ki mora v tako odločilnem vpra- šanju varovati še prav posebno svoje dosto- janstvo in čast. Svica ni prvi vstopi sovje- tov v Zvezo narodov iz kakšnih materialnih ali političnih pomislekov, ampak izključno iz pravnih in moralnih razlogov.

Svica je med prvimi podpisala listino, ki ustanavlja Zvezo narodov. Nikakor noče, da bi ta lista kdaj postala cunjia papirja, ampak da jo države, ki hočejo pri ZN sode- lovati, izpolnijo po duhu in črki. Predvsem je treba izpolniti pogoje prvega člena, ki za- hteva od kandidata, da dokaže resno voljo izpolnjevati mednarodne obveznosti. Upošte- vati je treba tudi 23. člen, ki prepoveduje suženjstvo. Suženjstvo pa vzdržuje sovjetska GPU, ki krije svoj proračun iz dohodkov prisilnega dela, na katerega so obsojeni po veliki večini sami nedolžni ljudje brez pre- laskave in brez sodbe. Tako človeštvo poni- ževalnega sistema nima niti Nemčija, niti

Ženevski razgovori ne potekajo gladko

Rusija zadeva na čedalje večji odpor...

Odločen odpor Švice proti sprejetju sovjetov v ZN

Ženeva, 12. sept. TG. Včerajšnji in današnji dan v Ženevi potekata med neskončnimi pogajanja in debatami o formalni strani postopka, s katerim naj se Sovjetska Rusija sprejme kot članica Zveze. Ta stvar je Franciji nekoliko neprijetna, vendar pa ne bo izpremenila rezultata, ki ga Francija pričakuje in za katerega je založila vse svoje diploma- tične sile. Rusija bo končno sprejeta v Zvezo na- rodov, toda z zamudo in z nekaterimi okolištni, ki sovjetski vladi gotovo ne bodo všeči.

Gre za to, da se mora najprej Rusija povabiti, da v Zvezo narodov vstopi in da mora ona na to v povoljnim smislu odgovoriti. Zastopniki mnogih dr- žav pa so zahtevali, da se odgovor Rusije sestavi že predhodno, tako, da bodo z njim zadovoljne vse države, ki naj podpišejo povabilo Zveze narodov, katero se ima poslati v Moskvo. Pokazalo pa se je, da države nikakor ne soglašajo niti glede besedila brzojavnega povabila niti glede odgovora, katerega naj Rusija da. Besedilo povabila je sestavil dr. Beneš, toda Velika Britanija je predložila iz- premembo v toliko, da naj se v povabilu sicer ne zahteva od Rusije izrečno, da izpolni vse obvezno- sti, katere statut Zveze narodov zahteva od svojih članic, da naj bi se pa ta stvar formulirala tako, da se predpostavlja, da bo Rusija te obveznosti sa- moposebi umevno izpolnjevala, ne da bi bilo treba to še posebej omenjati.

Angleški predlog, ki se zdi za Rusijo ugoden, je jako lakav, in sicer zato, ker bi morala Rusija odgovoriti na tako besedilo v tem smislu, da bi se sovjeti vendarle morali na kakšen način obvezati, da bodo sprejeli iste obveznosti, katere imajo dru- gi člani Zveze, čeprav ne s kakšno izrečno for- mulo, pa vsaj tako, da bi bile zadovoljne tudi one države, ki stoji na stališču, da se mora Rusija ja- no in določno pokoriti zahtevam, katere stavlja Zveza na svoje članice. Razume se, da Litvinov s tem ni zadovoljen in da bo preteklo še nekaj dni, preden bo vprašanje sprejete Sovjetske Rusije v Zvezo narodov tudi s formalne strani končno re- šeno. Zella g. Barthouja torej, da bi Zveza narodov šla molče mimo vprašanja, da ima Rusija, kakor hitro vstopi v zbor kulturnih narodov sveta, goto- ve mednarodne politične in kulturne dolžnosti, na primer

odplačevanje dolgov, spoštova- nje narodnih manjšin (Ukrajina, Georgija, Mongolija), verska svo- boda itd.

se ne bo izpolnila. To tem manj, ker je tudi pred- sednik 15. zasedanja Zveze narodov, švedski zuna- nji minister Sandler, ki meritorno vetopu So- vjetske Rusije v ženevski forum ne nasprotuje, od- ločno na tem stališču, da mora komisija, ki se bavi s tem vprašanjem (VI. komisija), o tej stvari svobodno razpravljati, ker ne gre, da bi se z Ru- sijo delala kakšna izjema. Pa četudi bi Sandler ne bil za to, bo Svica na vsak način tako razpravo zahtevala in nobena država na svetu nima moči, da bi to preprečila.

Kakor vidimo, bo vstop Sovjetske Rusije v Zvezo narodov po zaslugi Svice, ki pogumno brani načela krščanske kulturne vzajemnosti, združen z dobro — cijo za sovjete, ki so pričakovali, da jih bodo vse države v Ženevi sprejele z odprtimi ro-

Motta,

ki bo v imenu republi- ke Svice na emi pri- hodnjih sej Zveze na- rodov izjavil, da je švicarski narod proti sprejemu sovjetske Ru- sije v zbor kulturnih narodov sveta, ker So- vjeti ne spoštujejo naj- osnovnejših svoboščin človeka, vere, vesti in prepričanja, kar je temeljni pogoj, če kdo hoče biti član Zveze narodov. Svica bo gla- sovala proti sprejemu in bo odredila tudi plebiscit, ki naj ta njen korak odobri. Francija je zato že zdaj spro- žila predlog, naj bi se sedež Zveze narodov preseli- la na Dunaj. Svica bo kljub temu ostala zvesta svo- jemu sklepu in dokazala, da je resnično krščanska in demokratična država.

kakšna druga država. Nobena država ne po- zna naprave, da bi policija imela avtonomen proračun, ki zaviš izključno od dohodkov iz dela jetnikov. Svica stori torej na stali- šču, da je pod njeno častjo, da bi s svojim glasom pripomogla, da bi takšen suženjski sistem dobil odobrenje in nekakšno sankcijo najvišje mednarodne ustanove.

Toda juristični pomisleki niso edini, ki Švice narekujejo odklonilno stališče. Švica- rsko javno mnenje se upira tudi iz moralnih in človečanskih razlogov. Misli, da ji ni v čast, ako v Ženevi sede zastopniki države, ki z lakoto in mučenjem uveljavlja svoje politične cilje. S tem bi postala tudi sama socriva takih sredstev. Enako misli Svica,

kami. Mogoče je, da se bodo Švice, Argentini in Portugalski, od katerih bo Svica gotovo glasovala proti vstopu sovjetov, Argentini in Portugal pa se bosta glasovanja vzdružili, pridružila se kakšna dru- ga država. Na vsak način sta gg. Barthou in Litvi- nov zaradi tega nekoliko slabe volje.

Važno avstrijsko vprašanje

Ker je 12. septembra napovedan na polnozbra- ni seji govor novega avstrijskega kanclerja dr. Schuschnigga, se začenja zanimanje Zveze obračati od ruskega vprašanja k avstrijskemu. Vsi so radovedni, kaj bo Schuschnigg povedal. Zveza narodov ne želi, da bi se Schuschnigg bavil s zad- njim pučem, kor nočejo, da bi se Nemčija, ki je, kakor znano, vstop v Locarno odklonila, še bolj razdražila. Glavni namen Schuschniggovega govora

bo gotovo ta, da prepriča velesile, kako da so po- trebni Avstriji krediti. V tem oziru je Francija Avstriji že obljubila, da se bodo avstrijska zunanja posojila iz leta 1931 ugodno konvertirala. Schuschnigg bo seveda zahteval garancije za neodvisnost Avstrije in povabil države Male zveze, da se pri- družijo rimskemu paktu. V zvezi s tem so razgo- vori, ki jih ima italijanski delegat baron Aloisi s Schuschniggom, Barthoujem, dr. Benešem in dru- gimi. Gre za sloviti načrt organizacije Podonavja, ki je do sedaj vedno doživel polom. Ali se bo se- danj posretil, to je eno glavnih vprašanj 15. zaseda- nja Zveze narodov. Na vsak način Zveza narodov ne bo v tem oziru mogla doseči nobenega rezul- tata, ako ga ne doseže g. Barthou na svojem med- narodnem obisku v Rimu. Da bo imela pri tem Mala zveza, posebno pa Jugoslavija, odločilno be- sedlo, smo že večkrat poudarjali. O kakem pristupu Male zveze k rimskemu paktu, seveda ne more biti govora.

V Ženevi popolna zmešnjava

Vzhodni pakt pokopan - pravijo Angleži

Ženeva, 12. sept. V zadnjem momentu so se vse štrane evropske diplomacije v Ženevi tako zmešale, da bi niti najgenialnejši državnik iz tega ne mogel najti izhoda. To zmešnjavo je povzročil odgovor Nemčije na predlog Francije, da naj bi Nemčija pristopila k vzhodnemu paktu. Dočim je dozdaj prevladovalo prepričanje, da odklonilno stališče Nemčije glede tega pakta na mednarodni položaj ne bo vplivalo in da se bo ta pakt sklenil pač brez Nemčije, je sedaj zavladalo popolnoma nasprotno stališče, da iz tega pakta sedaj sploh ne bo nič. Vazok temu je

dvoumno stališče Anglije

ki je sedaj naenkrat postala tega mnenja, da je nemški odgovor vreden, da se velesile s njim pe- čajo in se spustijo mogoče z Nemčijo v razgovore, ki naj bi ji omogočili pristop v vzhodni pakt. G. Barthou pa je odločno mnenja, da je to nemogoče, ker Nemčija zahteva zopetno oborožitev, česar pa Francija pod nobenim pogojem ne more dovoliti. Še večje težave pa povzroča dejstvo, da kljub pri- govarjanju Francije

Poljska absolutno noče stopiti v vzhodni pakt

Zdi se, da ravno Anglija Poljake skrivaj od- vrača od tega, da bi se z Rusijo sporazumeli. Od- ločitev v tem vprašanju b. padla prihodnje dni, ko pride v Ženevo ruski komisar za zunanje zadeve Litvinov, ki bo imel v tej zadevi konferenco s fran- coskimi in poljskimi diplomati. Treba bo pa tudi počakati, kakšen bo rezultat Barthoujevega obiska v Rimu. Tudi Italijo je preobrat v tej zadevi pre- senetil. Italija hoče biti odločno na strani Francije, zahteva pa ureditev Podonavja s pomočjo Francije in Male zveze, čeprav bi v tem primeru morala za- pustiti Madjarsko in njeno revizionistično politiko.

V ČSR se dela na protimarksistični koaliciji

Večino bi tvorili: češki in nemški agrarci ter združene katoliške stranke ČSR -- Proti marksizmom, nacijem in komunizmom

Praga, 12. septembra. b. Vse kaže, da se na Češkoslovaškem lahko pričakujejo znatne spremem- be v notranje-političnem življenju. Kakor vsaka dosedanja notranje-politična konstelacija, tako stoji tudi ta pod iniciativo čeških in nemških agrarcev, ki gredo za tem, da se osvobodijo sodelovanja s socialnimi demokrati ter da njihova mesta v vladni koaliciji zasedejo češki, nemški in slovaški krščan- ski socialci, torej katoličani.

Pozivu se je takoj odzval voditelj slovaške stranke p. Hlinka, ki se je silno angažiral in se se- danj pripravila na pot po čeških in moravskih kra- jih. Za idejo so se ogreli še nemški in češki kr- ščanski socialci. Seveda, če pride do fronte nem- skih in čeških agrarcev, nemških in čeških obrtni- kov ter nemških, čeških in slovaških krščanskih socialcev, ki bo skupaj predstavljala v parlamentu homogeno večino, se lahko pričakujejo znatne spremembe ne le v notranji, temveč tudi v zunanji politiki.

da ne more postati prijateljica sistema, ki na nečuten način zatira narodne manjšine, med drugim tudi samostojnost Georgije, katero je priznala že večina držav.

Na vse to Svica pravi »ne«, ker je za svobodo in pravice slehernega naroda. Tako ponosno stališče more seveda zavzeti le dr- žava, ki je sama svobodna in demokratična na zunan in na vnotraj. Boljševiška Rusija bo seveda sprejeta v Zvezo narodov, ako iz političnih razlogov nekatere velesile to ho- čejo. Pristiši človeške svobode in državljan- skih svoboščin pa bodo vseeno imeli zado- ščenje, da se to ne bo zgodilo z glasom naj- bolj svobodne in zato najbolj napredne države na svetu.

Ce se pa ne doseže sporazum med Italijo in Mala zvezo, potem sploh nihče več ne ve, kaj bo počela evropska diplomacija. Angleži so mnenja, da vzhod- nega pakta ne bo, ako ostaneta Nemčija in Poljska na svojem stališču, in zanimivo je, da se oglašajo sedaj tudi v Franciji glasovi, ki svarijo Barthouja pred paktom, ki bi vezal samo Francijo in Rusijo. V sedanji zmešnjavi

igra važno vlogo kancler Schuschnigg

ki mu je Italija poverila nalogo, da skuša pridobi- ti Mala zvezo za italijansko-avstrijski načrt Pod- onavja, ker bi tako sodelovanje veliko pripomoglo tudi k rešitvi francoskega načrta, kako naj bi se sedanje stanje in mir v Evropi zasigurala z veli- kim varnostnim paktom.

Govor kanclerja Schuschnigga

Ženeva, 12. septembra. TG. Senzacija dana-šnjega dneva je bil govor novega avstrijskega kanclerja Schuschnigga. Njegov nastop je bil jako posrečen in je že veliko odobravanje pred- stavnikov vseh držav. Dejal je, da bo Avstrija na- daljevala neizpremenjeno Dollfusovo politiko pri- jateljstva z vsemi državami, ki so nujno zainteresane na popolni neodvisnosti Avstrije. Dokazoval je po- trebo, da velesile pomagajo Avstriji pri gospodar- ski obnovi. Višek njegovega govora je bil, ko je izjavil, da je Avstrija pripravljena pogajati se z vsemi državami glede gospodarskega sodelovanja in političnega prijateljstva. O puču je dejal samo, da se je dvignila revolucionarna manjšina proti veliki večini avstrijskega naroda. Avstrijska vlada nima nikanke želje po matčevanju.

Topovi in strupeni plini

New York, 12. sept. b. V stavki tekstilnega de- lavstva se je položaj poslabšal. Vodstvo stavke je odklonilo vsak kompromis. Ta sklep je že odjeknil ponoči v vseh mestih, kjer so tekstilne tovarne. Z vseh strani se poroča o spopadih in neredih in o borbah med stavkujočimi in policijo ter o borbah med stavkujočimi in delavci. V Rhode Islandu so se vso noč vodile borbe med 4000 stavkujočimi in redno vojsko, ki je prišla s poljskimi topovi. Poli- cija pa je uporabljala poleg dosedaj običajnih sol- znih plinov še pline, ki povzročajo bruhanje. Ti plini so še nevarnejši kot prvi. Plini pa so vdri tudi v hiše, kjer je padlo v nezavesti nebroj nedolžnih pre- bivalcev in so morali poklicati za to posebej bolni- čarske oddelke, da so inticirane hiše izpraznili in je bilo več otrok prepeljenih v bolnišnice.

Ranjenih je bilo 140 delavcev in 18 vojakov, oziroma policistov. Bolnišnice so prenapolnjene.

Španija zopet v vrtilcu revolucije

Vlada Samperja pred demisijo — Terorizem marksistov — Red se energično vzdržuje

Madrid, 12. sept. Španija doživlja odločilne dni. Marksisti so razveljavili revolucionarno gibanje, pri čemer jim pomaga levičarska vlada v Kataloniji in pa županji ter občinski svetniki Baskov, ki bi radi izvajali svojo provincio popolno avtonomijo. V Madridu so socialisti aranžirali generalni štrajk, pri čemer je prišlo v predmestju Quatro Caminos do težkih izredov, v katerih je moral poseči pešpolk št. 31. V spopadu je bilo 6 ljudi ubitih, 46 ranjenih, zaprtih pa 300 oseb, med njimi večina voditeljev marksistične organizacije. — K temu se pridružuje

opozicija Gil Roblesa,

ki je kot voditelj katoliške ljudske stranke dozdaj podpiral vlado, ji je pa sedaj svojo pomoč odpovedal, ker ministrski predsednik Samper preveč odnehuje levičarski vladi v Kataloniji, ki izrablja svojo avtonomijo v to, da bi strmoglavila režim in s pomočjo revolucije vsilila Španiji framasonsko-marksistično vlado. — Gil Robles je imel shod v

asturskih hribih v Cavadongu, kjer se je zbralo več tisoč španskih katoličanov. Shod je siljano uspel, čeprav so marksisti mobilizirali vse svoje pristaje, ter uganjali sabotažo, da bi shod preprečili. Ponekod so celo ustavili železniški promet in posuli ceste z žebji, da bi avtomobili ne mogli voziti.

Generalni štrajk v Madridu pa se je ponesrečil, ker je vlada sklenila zelo energične korake proti marksističnim teroristom. Vendar je pa politični položaj zelo zamotan, ker mora vlada zaradi izstopa Gil Roblesa iz sedanja večine podati ostavko. Socialisti seveda s svojo revolucionarno agitacijo niso prenehali ter se pripravljajo in oborožujejo dalje. Izhod more biti ali zmaga katoličanov, če se napovejo volitve, ali levičarska diktatura, če bi se posrečil nalet marksistov, še bolj verjetno pa desničarska, ker je ljudstvo socialističnih rovarjev sito.

Poljski letalci v Jugoslaviji

Belgrad, 12. septembra.

Kakor smo že kratko poročali, se mudi te dni v Jugoslaviji na obisku skupina poljskih letalcev pod vodstvom generala Ludomira Rajskega. V torek so gosti obiskali Kraljevo. Njihov prihod je bil določen za pol 10 in je bilo v tem času že vse pripravljeno za dostojen sprejem. Okrog 9 sta se prikazali na obzorju dve trimotorni letali, v katerih so bili visoki jugoslovanski letalski častniki s poveljnikom našega letalstva generalom Nedičem na čelu. Ti so poleteli poljskim letalcem nasproti. Kmalu za njimi je zabrnelo nad letališčem osem poljskih kovinskih letal, ki so letela v klamstnem stavu. Prvi je pristal general Rajske, katerega je podal raport upravnih letališč podpolkovnik Filipović. Rajskega je nato pristočno pozdravil general Nedič. Medtem so drugi poljski letalci napravili nad letališčem pozdravni looping (kozolec v zraku) in sicer vsi hkratu. Nato so napravili še nekaj drznih akrobacij in vsi istočasno pristali na letališču. Po tem oficijelnem sprejemu so poljski letalci odšli v tam-

kajšno tovarno letal, ki so si jo ogledali in se zelo pohvalno izrazili o njeni ureditvi.

Po okusnem zajtrku, ki jim ga je priredil upravniki letališč, podpolkovnik Filipović, so Poljaki ob pol 12 odleteli proti Novemu Sadu, kamor so prispeli nekaj minut pozneje. Tudi tam so jim domači letalci pripravili lep sprejem. Poljski letalci so izvedli nad letališčem spel nekaj krasno uspešnih akrobacij in brezhibno pristali. General Rajske je nato v družbi z generalom Nedičem in njegovim štabom obšel častno četo prvega letalskega polka. Medtem je vojaška godba igrala poljsko državno himno. General Rajske je pozdravil našo častno četo z vsklikom: »Pomoz Bog, vojnic! Vsi gostje so se nato odpeljali z avtomobili v mesto, kjer jim je general Nedič priredil svečan banket. Popoldne so si poljski letalci ogledali letališče, ob 4.10 pa so odleteli nazaj v Zemun. Zvečer jim je general Nedič v hotelu »Srpski kralj« pomenov priredil velik banket.

Davi ob 8 so poljski letalci, na čelu jim general Rajske, odleteli zopet v svojo domovino.

Baltiski pakt podpisan

Zeneva, 12. sept. AA. Danes so litovski delegat Lozoraitis, latovski delegat Munters in estonski delegat Saljama podpisali pogodbo o prijateljstvu med temi tremi državami.

Važen gospodarski predlog Francije

Zeneva, 12. sept. AA. Francoski proračunski minister Lamoureux namerava predlagati, naj bi se mednarodna trgovina normalizirala s pomočjo osrednjih bank. V tej zvezi naj bi države ustanovile nov klirinški zavod, tako, da v bodoče ne bo treba deviznih transferjev.

Pogodba med Jugoslavijo in Madjarsko

Budimpešta, 12. sept. Danes so se končala gospodarska pogajanja med Jugoslavijo in Madjarsko. Šlo je za obnovitev kompenzacijske pogodbe med obema državama. Podpisana je bila tudi kompenzacijska pogodba med obema državama, ki stopi v veljavo dne 15. septembra in traja do konca leta 1984.

V čast kneza Alekseja Karadjordjevića

Zeneva, 12. septembra. AA. Danes so na svečan način položili na ženevskem pokopališču k večnemu počitku posmrtno ostanke kneza Alekseja Karadjordjevića, ki so dozdaj počivali v ruski cerkvi v Zenevi. Nj. Vel. kralja in kraljevske vlade je zastopal jugoslovanski generalni konzul g. Petrović.

Osebnosti

Belgrad, 12. sept. m. Za višjega svetnika zdravstvenega doma v Celju v 4. pol. skup. II. stopnje je postavljen dr. Jakob Rebernik. — Za šefa dermatološkega oddelka drž. bolnišnice v Ljubljani je postavljen v 4. skupino I. stopnje dr. Jernej Demšar. — Za višjega pristava inšpe. je dela v Ljubljani je postavljen v 7. pol. skup. ing. Evgen Baraga s prvim periodičnim povikom. — Za višjega pristava doma narodnega zdravja v Trzinu v 7. pol. skup. je postavljen dr. Tekla Pancek. — Za knjigovodjo 8. pol. skup. sta imenovana pomožni knjigovodja 9. pol. skup. pri dravski finančni direkciji v Ljubljani Alfonz Končan, pri vrbski finančni direkciji v Banjaluki pa Josip Rot. — Za inspektorja ministrstva socialne politike v 4. skup. I. stopnje je postavljen dr. Simon Matko.

Novice iz vse države

V soboto odputuje v Bukarešto pod vodstvom gen. Bukovića naša vojna konjeniška reprezentanca na dirko med Jugoslavijo, Romunijo, Češko-slovaško in Poljsko, ki je tudi zadnja doseglja sijajen uspeh.

Včeraj se je v Velikem Bečkereku vršila konferenca mladonemškega pokreta, ki ga vodi dr. Hasslinger. Mladonemški pokret pomeni opozicijo proti dosedanjemu vodstvu Nemcev v Jugoslaviji pod dr. Kraitom in dr. Mosserjem, ki so v okviru švabsko-kulturne zveze imeli do sedaj monopol na politiko Nemcev v naši državi. Mladonemci so si izbrali za svoje geslo: »Vse za kralja, narod in državo.« Poslali so brzojavko kralju, predsedniku vlade in notranjemu ministru.

V Cetinju so obhajali 100 letnico tamonje šole, ki jo je ustanovil črnogorski vladika Njegoš. To šolo je obiskoval tudi naš kralj Aleksander. — Te dni bo dovršena nova palača banske uprave zetske banovine.

V Belgradu se v najkrajšem času začne graditi nova državna tiskarna na bulvarju vojvode Mišića.

Poizvedovanja

Mal, moder papagaček se je izgubil. Najdite! se naproša, da ga proti nagradi 50 Din odda v Gosposki ulici 8, III. n.

Evropski krožni let

Rim, 12. sept. Danes je priletelo v letalsko pristančisko Littorio 22 letal, ki se nahajajo na evropskem krožnem poletu. S tem se je število sodelujočih letal zmanjšalo za dve, ker sta odstopila Italijan Teseore in Nemec Morsig. Jutri odputuje letala naprej in jih je pričakovati v Zagrebu. Pričakujejo, da bodo na jutrišnji etapi dosegli Prago.

Mednarodno teniško prvenstvo

Zagreb, 12. septembra.

Tloczynski (Poljska)—Bojat (Jugoslavija) 6:0, 6:0; dr. Krnic—Tloczynski 0:6, 1:6; Čihar (CSR)—Ferić (Jugoslavija) 6:3, 6:2; Karel Friedrich—Fröbe 6:2, 1:6, 6:4; Wittmann (Poljska)—Fink 6:0, 6:1; Nicolmann—Nikolič 2:6, 3:6.

Dame posamezno: Čepkova (CSR)—Komenda (Avstrija) 6:3, 6:2; Budisavljević (Jugoslavija)—Sernec (Jugoslavija) 8:6, 6:4; Despot—Nitić 6:2, 6:3; Kovač—Bogdanović 6:1, 6:0; Kovač—Despot 6:0, 6:0; Mira Würth—Kraut (Avstrija) 3:6, 4:6.

Gospodje v dvojce: Vodička—Čoeka (CSR)—Bato-Hraček (Jugoslavija). Drugi par je odstopil. Gospodje in dame v dvojce: Gostiša—Pumec—Čepkova—Čihar (CSR) 6:2, 6:3, 6:3.

Zadeva plavalnega prvenstva

Zagreb, 12. septembra.

Občni zbor Jugoslovanske plavalne zveze bo 7. oktobra v Zagrebu. Na dnevnem redu bo posebno važen protest sportnega kluba s Sušaka zaradi državnega seniorskega državnega prvenstva v Ljubljani. Omenjeni klub zahteva, da se to prvenstvo razveljavi. Če se razveljavi, bo izgubila ljubljanska lirija naslov letošnjega državnega prvaka in s tem tudi pravico do prehodnega pokala, ki ga je podaril minister Andjelinović. Dan prej, dne 6. oktobra pa bo občni zbor Zbora plavalnih sodnikov v Zagrebu in bo njegovo stališče z ozirom na letošnje državno plavalno prvenstvo v Ljubljani odločilnega pomena.

London, 12. sept. AA. Danes dopoldne se je pripeljal iz Pariza z letalom prime Jurij. V letalu je bilo še 12 drugih potnikov. Prince Jurij odputuje nocoj v Balmoral k svojim staršem. Princeza Marina, ki ga je spremljala do Pariza, ostane v francoski preložitvi s svojimi starši še nekaj dni.

Praga, 12. sept. Danes je v bližini Prage umrla v starosti 90 let znana predvojna ruska revolucionarka, znana pod imenom »mali ruske revolucije«, Bresko Breskovskaja.

Zborovanje zveze stomatoloških društev na Bledu

Sporodni s kongresom jugoslov. zdravniškega društva je zborovala na Bledu v dnevih 8., 9. in 10. t. m. v Zdraviliškem domu tudi zveza stomatoloških društev Jugoslavije, ki je bila ustanovljena na lanskem zdravniškem kongresu v Cirkvenici. Razpravljalo se je o pe-rećih stanovskih zadevah ter znanstvenih temah. Predavalo je več znanstvenikov iz inozemstva, in sicer o moderni ortodontični terapiji (regulacija krivo zrašenih zob) asistent dr. Rehak iz Budimpešte ter dr. Skaloud in dr. Jesensky ml. od praške zobne klinike.

O majavosti zob in njih zdravljenju je govoril asistent dunajske zobne klinike dr. Stein. Asistent zobne klinike v Leipzigu, Bolgar dr. Davidov je razpravljalo o artikulaciji umetnih zob v smislu Gysiyeve metode z demonstracijo filma. O sličnem problemu je predaval dr. Nussbaum iz Francije. Izmed domačinov so razpravljali dr. M. Schlesinger iz Zagreba o psiholoških in psihoterapevtskih problemih v stomatologiji; dr. Kallay iz Ljubljane o nar-kotiz z omamnimi plinom (dušikov dvokis), dr. Pandaković o zobni medicini pri socialnem zavarovanju in rentgenolog dr. Altman iz Zagreba o lečenju zobnih granulomov z rentgenološkim obsevanjem. Končno je demonstriral še dr. Sehnar iz Belgrada nov tip zlatih kron po Hejmanu iz Budimpešte, pri katerih se lahko na sprednji strani vže porcelanska faseta.

Pred širšim forumom zdravništva so govorili o posledicah zobnih obolenj na ostale organe človeka in njih bolezni dr. Berger iz Zemun, dr. Stein in dr. Davidov iz Leipziga.

Vprašanje zaštite narodnih manjšin

Govor dr. E. Besednjaka na kongresu narodnih manjšin v Bernu

Pretekli teden je zboroval v Bernu manjšinski kongres, na katerem je dne 4. septembra govoril tudi dr. Engelbert Besednjak, ki je v obširnem, temeljito zasnovanem govoru oblikoval pravilno načelno stališče kongresa do znanega predloga Poljske, ki ga je leta 10. aprila t. l. naslovila na Zvezo narodov. Dr. Besednjakov govor objavljamo v izveščku:

Predlog, ki ga je 10. aprila t. l. stavila poljska republika Zvezi narodov, in v katerem se zavzema za razširjenje in posplošitev manjšinske zaštite, ki velja sedaj le v nekaterih državah, je povzročil veliko vznemirjenje ne samo pri raznih večinskih narodih, ampak tudi v krogih mnogih narodnih manjšin. Splošno vlada prepričanje, da Poljska tega ni storila zato, da bi se v resnici nudila pomoč narodnim manjšinam, ampak zaradi tega, da bi uveljavila svoje gotove politične interese. Poljska se namreč čuti zaradi bližnjega vstopa Rusije v Zvezo narodov ogroženo na svojem najbolj občutljivem področju, to je v manjšinskem vprašanju. Gre za vprašanje ukrajinskih in beloruskih narodnih manjšin, glede katerega bi Rusija povzročila Poljski velike stiski, če bi ga kot članica Zveze sprejela. Tej nevarnosti se je mogoče izogniti le, če se sprejme Rusije v Zvezo naveže pod pogojem, da tudi ona — kot izrazita narodnostno raznolika država — sopolispe pogodbo o zaštiti manjšin. Ker pa Poljska sama ni toliko močna, da bi mogla to zabraniti, se je poljska vlada odločila za to, da spravi manjšinsko vprašanje pred zasedanje Zveze narodov, ki naj s sklenitvijo splošne pogodbe o zaštiti narodnih manjšin naloži vsem svojim članom enake obveznosti glede manjšin in obenem raztegne mednarodno zaštito na vse manjšine, bodisi po jeziku, rasli ali veroizpovedi. Poljska računa s tem, da Svet zveze njenega predloga ne bo sprejel, oziroma da se taka mednarodna pogodba ne bo sklenila. Iz tega bo Poljska izvajala posledice in izjavila, da se ne čuti več zavezano izpolnjevati dosedanje mednarodne obveznosti glede zaštite manjšin, in bo tako via facili stopila v vrsto onih velesil, ki niso zavezane z nobenimi manjšinskimi pogodbami. Ta korak Poljske pa bo neizogibno privedel še do nadaljnjih posledic: države Male zveze, ki se kot politična in diplomatska enota potegujejo za položaj velesile, se bodo prav tako hotele osvoboditi manjšinskih obveznosti iz razlogov svojega prestiža.

Tako ne predstavlja poljski načrt kljub svoji človekoljubni stilizaciji v svojem bistvu nič drugega kakor dobro premišljen in spretno uprizorjen odločen naskok na obstoječe ženevsko manjšinsko pravo. Če se Francija in druge velesile ne bodo odločno postavile proti poljskemu predlogu, bo ves sistem mednarodne zaštite manjšin v Evropi praktično porušen. Na predstojećem zasedanju Zveze narodov tedaj ne bo boj za to, ali bo sprejeto razširjenje in posplošitev manjšinskega prava ali ne, ampak

boj za obstoj mednarodne zaštite manjšin sploh

Na prvi pogled se zdi, da je tako mnenje močno pretrgano in da je v sedanjem položaju Evrope politično nepojmljivo, da bi države enostavno odpovedale svoje manjšinske obveznosti, ki so vendar bistven in nedeljiv sestavni del mirovnih pogodb. Saj bi taka odpoved naravnost silila k revizijski politiki, proti kateri pa je danes večina evropskih držav. Ta ugovor je formalno upravičen in prepričevalen in je res skoraj nemogoče, da bi Poljska in države Male zveze v sedanjem trenutku prelomile kakšne dele mirovnih pogodb. Toda v politiki niso vedno merodajne formalne, uradne izjave, ampak je mogoče kako pravno naloženo obveznost opustiti tudi molče ali z razvojem dogodkov, in to bodisi ob mirnem gledanju ali celo s pristankom prizadetih.

Ce gledamo položaj s tega stališča, potem ni nobenega dvoma, da je s poljskim naskokom stopilo vprašanje mednarodne zaštite manjšin v odločilno fazo. Če bo poljski predlog o razširjenju manjšinskega prava v Zenevi odklonjen, bodo prizadete države bolj kakor dozdaj smatrale svoje obveznosti do manjšin kot moralno nepravilnost in za narodne manjšine se bodo začeli še huji časi. Bati se je, da bodo manjšine počasi zaradi poljske resolucije izgubile v Zenevi vsako zaštito in bo tako sedaj veljavno

manjšinsko pravo postalo brez praktične vrednosti

Govorec o dveh vrstah manjšin, zaščiteneh in nezaščiteneh, izjavlja govornik kot zastopnik nezaščitene manjšine, da so le-ti sicer smatrane za veliko krivico, ker se z njimi ravna drugače kakor z manjšinami, ki so zaščitene po ženevskem manjšinskem sistemu, vendar so videle v tem sistemu eno najdragocenejših pridobitev svetovne vojne. Ob tej ataki na manjšinsko pravo se poraja za nezaščitene manjšine vprašanje, kaj bo potem sploh še mogoče v njihovo korist razširiti in posplošiti. Naše upanje na generaliziranje manjšinskega prava ima zmisel samo toliko časa, dokler obstoja sploh predmet generaliziranja, to je ženevsko manjšinsko pravo. Zaradi tega smo nezaščitene manjšine že 10 let podpirale zaščitene v vseh njihovih stremeljih.

Ne smemo si priključiti, da je obstoječe manjšinsko pravo zašlo v težavno krizo, kjer moramo prav odgovoriti na vprašanje, ali pomeni sedanji sistem mednarodne zaštite manjšin izjemni režim in je tako obsojen na propad, ali pa skriva v sebi klico napredka in ga je treba torej razširiti. Ne da se tajiti, da so v evropski politiki na delu sile, ki streme za tem, da usmerijo razvoj sedanjega manjšinskega sistema v en ali drugi pravec. Da bi sedanji sistem enostranske manjšinske zaštite ostal še dolgo v veljavi, je pri sedanjem političnem položaju na vsak način izključeno.

Kriza, ki je nastopila, nam je popolnoma razločno prinesla spoznanje, da ni samo v interesu nezaščitene manjšine, ampak morda še v večji meri tudi v interesu zaščitene manjšine stremenje po razširjenju manjšinskega prava. Če hočejo nezaščitene manjšine preprečiti, da bi izgubile še zadnji malenkostni ostanek mednarodne zaštite, jim ne preostane drugega, kakor da se odločno bori za razširjenje. Če bi se v evropski javnosti vodil boj za enakopravnost na področju manjšin vsaj z delcem one odločnosti in sile, s katero se vodi boj za enakopravnost na drugih področjih, bi bilo danes naše vprašanje brez dvoma blizje ugodni rešitvi, kakor je v resnici.

Iz tega je tudi razvidno stališče, ki ga mora kongres nujno zavzeti do poljskega predloga. Z vsa odločnostjo moramo zahtevati, da se obstoječe

ženevsko manjšinsko pravo čimprej mogoče razširi na vso Evropo in izpopolni

Svoje zahteve pa ne omejujemo na evropsko celino zaradi tega, ker morda ne privoščimo manjšinam na ostalih celinah istega kakor sebi, ampak zaradi tega, ker smo prepričani, da je razširjenje našega manjšinskega prava na druge celine politično neizvedljivo. Predlog, ki stavlja nedvoumen in jasen položaj evropskih narodnih manjšin v isto vrsto s popolnoma drugačnimi, zapletenimi razmerami na drugih celinah, se nam zdi po vsej verjetnosti obsojen na pogin. Upravičeni smo tedaj izraziti upanje in pričakovanje, da bo Poljska pri prvi priliki svoj predlog v interesu njenih lastnih manjšin odgovarjajoče izpremenila.

Na znan naslov

S to vsekakor pomenljivo omejitvijo mora kongres poljsko resolucijo samo pozdraviti in izraziti željo, da bi jo doletel vsaj delni uspeh. Razširjenje manjšinskega prava odgovarja temeljnim zahtevam našega kongresa in se povsem strinja z resolucijo, ki smo jo sprejeli na 8. kongresu leta 1928 na Dunaju. Dejstvo, da nekatere članice Zveze narodov, ki v Zenevi odločajo v manjšinskih vprašanjih, komaj nekaj kilometrov proč odiam s svojimi manjšinami postopajo tako, da trpi najelementarnejše človečanstvo in morala, ni samo izvor zagrzanosti in vznemirjenja prizadetih narodov, ampak pomeni tudi stalno ogrožanje skupne stvari evropskih narodnih manjšin kakor tudi evropskega mira. Če bi se z razširjenjem mednarodne manjšinske zaštite napravilo temu obžalovanju vrednemu stanju konec, bi kongres evropskih narodnih manjšin dosegel enega svojih temeljnih ciljev!

Neumestna resolucija

Na kongresu pravnikov v Zagrebu dne 7. in 8. t. m. se je med drugimi resolucijami sklenila tudi resolucija o zakonskem pravu, v kateri se zahteva, da se uvede obvezni civilni zakon in da naj se vse zakonske zadeve rešijo po državni postavi enako za vse državljane.

Vsa čast jugoslovanskim pravnikom, kojih zborovanja imajo gotovo veliko in pozitivno vrednost za državno postavo, vendar ni posredno tudi za vse naše politično življenje, toda ta njihova resolucija je očiten napačen korak. O tem nas potrjuje dejstvo, da je bila ta resolucija sklenjena od nekako 300 udeležencev na polnozbirni skupščini per acclamationem, ne pa enoglasno, kakor nekateri kulturnobojni listi naglašajo. To se pravi, da je večina glasovala kar tako, ne da bi se bila prav zavedla neumestnosti resolucije, ki je bila sklenjena v odseku 30 oseb samo z večino glasov ob odsotnosti precejšnjega števila strokovnjakov.

Večina, ki je sprejela v odseku to resolucijo, je dala več ali manj zavestno izraza za staremu kulturnobojnemu nazoru, ki danes vsaj v državah, ki se trudijo za obnovo državnega narodnega življenja na podlagi krščanske narodne tradicije, ni ne aktualen, ne zaželen. Brez dvoma je zakonsko pravo nujno potrebno urediti po državi postavljajo, o čemer si niso edini samo pravniki, ampak vsi državljani sploh, toda uvedba obveznega civilnega zakona je škodljiva, ker ne bi zakonskih zadev uredila, ampak nasprotno ustvarila še nove težkoče, ker bi spravila vest državljanov v težak konflikt z državno oblastjo. V vseh evropskih državah, kjer smatrajo krščansko zapadno kulturo za edino pravilno podlago politične in moralne obnove, se skuša reševati zakonsko pravo v popolnem sporazumu s krščanskimi cerkvami in njihovimi načeli ter pogledi na zakon. Če bi se pa zakonsko pravo reševalo v smislu omenjene neurečene resolucije, bi se zakonske vezi samo le še bolj zrahljale in bi se zakon profaniral ter bi se še bolj pokazale posledice razkristjanjenja zakona, v prvi vrsti ločitev in padanje rojstev. Na tem pa nima nobena država interesa, najmanj pa Jugoslavija, ki rabi krščanskih, solidnih in plodovitih zakonov.

Mislimo, da bo z nami soglasen vsak pravnik, ki ima amisa za nacionalne zahteve in potrebe naše države in za fizično ter moralno zdravje njenih državljanov. Komu bi inzolo-

vanski pravnik ustregli, ako bi se njihova resolucija po postavljajcu upoštevala, to dokazuje pisanje ultramarksističnih levičarskih listov, ki to resolucijo z največjim veseljem pozdravljajo, saj so oni tisti, ki so na razbitju našega krščanskega družabnega reda najbolj zainteresirani.

V korist Rdečega križa

Pol dinarja več na pisma, vstopnice in vzorne listke.

Rdeči križ nam pošilja:

Po čl. 42, točka 11, Zakona o Rdečem križu je posvečen en popolen teden (7 dni) v letu, od tretje nedelje v mesecu septembru do vštete sobote propagandni ideji Rdečega križa, nabiranju članov in nabiranju prispevkov v vsej državi. V tem tednu ne sme nobeno drugo društvo zbirati prispevkov, niti imeti kakšnih prireditelj, marveč samo sporazumno z Rdečim križem in za Rdeči križ.

Teden Rdečega križa se pričinja v tem letu 16. in traja do vštete 22. septembra. Po zakonu o Rdečem križu se bo v tem času pobiralo za vožnje po železnici, z ladjami, aeroplani in vsemi ostalimi sredstvi za javni promet med dvema ali več kraji obvezno predplaćna taksa v korist Glavnega odbora in sicer: 0.50 Din za vsako vozovnico do 100 Din in še po toliko za vsako začeto stotico nad 100 Din.

V tem času se pobira poleg rednih poštinih pristojbin za vsako pismo in dopisnico v notranjem prometu posebna taksa po 0.50 par v korist Rdečega križa, katere se prilpeji na sami pošiljki s posebno propagandno znamko Rdečega križa. Ta znamka se more kupiti na pošti ali pri vsakem privatnem prodajalcu znamk. Ako bi pošiljalce opustil plaćanje te takse, se prepriča prejemniku, da plaća to takso. Ako niti pošiljalec, niti prejemnik ne plaćata te takse, se bo vrnila pošiljka kot nedostavljena v oddajno mesto. Ta taksa v znesku 50 par se plaćuje pri oddaji tudi za priporočena pisma, dopisnice, pakete (navadne in vrednostne) in brzojavke v notranjem prometu. Za pošiljke, namenjene v inozemstvo, ta taksa ni obvezna, vendar se odposiljateljem z ozirom na cilje društva Rdečega križa priporoča, da jo plaćajo tudi za te pošiljke.

Jetika - smrt našega delavstva

Ljubljana, 12. sept.

Razmere našega delavstva v zdravstvenem oziru postajajo vsak dan slabše. Zdravje našega delavstva postaja z dneva v dan vedno bolj izpostavljen nešteti boleznim in le malo tega zla lahko zdravi socialno zavarovanje za bolezni. Delavstvo je vedno manj odporno zoper razne bolezni, ker so njegovi zaslužki vsekakor premajhni in še v normalnih razmerah komaj zadostujejo za najenostavnejše golo življenje.

Da bi se pa ne reklo, da je to samo govorjenje in splošno ugotavljanje, naj navedemo nekaj podatkov iz pravkar objavljene poročila Osrednjega urada za zavarovanje delavstva v Zagrebu, ki obsega tudi bolniško zavarovanje skoro vsega delavstva v državi (izvzeti so rudarji in železničarji).

Po poslednjih podatkih je letno pri okoli 20.000 bolniških slučajev jetike, zaradi katere je nastopila nesposobnost za nadaljnje delo. Nad 4% vseh članov OUZD je v enem letu obbolelo na tuberkulozi, dočim znaša za vse prebivalstvo naše države »samo« 2,3%. Sedaj, v letih krize je število tuberkuloznih bolnikov naraslo. Po poslednji statistiki OUZD odpade 23% vseh bolniških dni na tuberkulozo, pri bolniški

blagajni na Dunaju pa samo 14,4%. Umrljivost članstva urada je radi jetike strašna: od 100 umrlih članov OUZD jih je umrlo radi jetike 46, od 100 umrlih prebivalcev naše države pa samo 13,5. To je le prevelika razlika.

Največ bolniških dni je v poligrafiji. Tiskarji delajo v prostorih, ki so prašni in slabo zračeni, v tem prahu pa je tudi mnogo svinca in antimona, kar je eden izmed važnih razlogov širjenja jetike med tiskarji. Na drugem mestu je delavstvo papirne industrije. V tej stroki industrije je mnogo delavk in so v splošnem ženske bolj nagnjene k tej bolezni. Tudi tu so mnogo krivi prostori, v katerih se dela. Na tretjem mestu so krojači, ki delajo sede v zelo nepovoljnih higijenskih razmerah. Na četrtem mestu so denarni zavodi in pisarne. Delavsko zavarovanje komaj zmaga veliko breme jetike. Nobeno bolniško zavarovanje na svetu ni moglo samo prenesti tega bremena. Zato imajo skoro vse države okoli nas: Romunija, Češkoslovaška, Madjarska, Poljska in celo Belgija ter velike evropske države zavarovanje za starost in onemoglost, ali pa posebno zavarovanje za slučaj jetike. n. primer Italija.

Splošne razmere našega delavstva so se lani zopet poslabšale. Zavarovana mezda je padla od povprečnih 24,58 Din dnevno v letu 1932 na 23,22 Din lani in se zniževanje delavskih plač še nadaljuje. Nižje mezde pomenijo novo znižanje že itak dovolj nizkega življenjskega standarda našega delavstva. Prehrana delavstva postaja vedno slabša, posebno če je brezposeln ali dela samo nekaj tednov letno. Velik del delavstva stanuje še vedno v mračnih, vlažnih stanovanjih brez potrebnega zraka. V velikih mestih je na razpolago sicer dovolj stanovanj, toda vključno temu se za delavstvo razmere niso izboljšale. Velik del delavstva ne more plačati najemnine, niti v znižanem znesku, pa so bile najemnine tudi najmanj znižane za delavska stanovanja. Vse to vodi do poslabšanja zdravstvenih razmer delavstva in dosledno k vedno bolj naraščajočemu prodiranju jetike v delavske vrste.

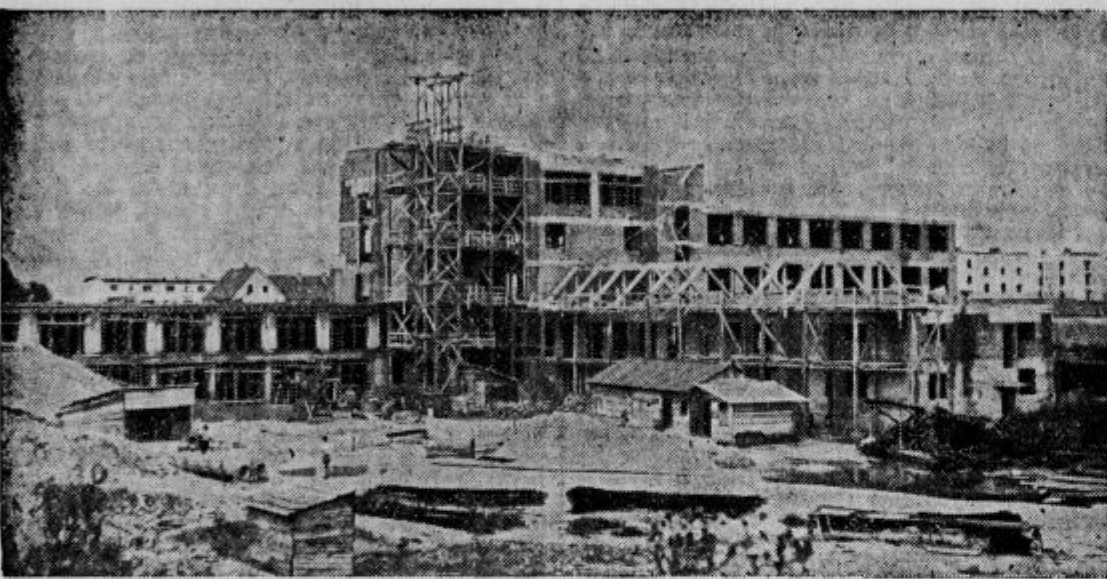
Posebno trpe otroci radi pomanjkanja izdatne dobre hrane. Zato se v veliki meri povečuje število ordinacij družinskih članov.

Ob takih razmerah ni čudno, če zahteva jetika toliko smrtnih žrtev samo med delavstvom.

Bežigradska šola bo kmalu pod streho

Najmodernejša šola v Ljubljani

V njej bodo najpopolnejša zavetišča proti plinskim napadom

Ljubljana, 12. septembra.

Ze vse poletje gradi za Bežigradom v gramozni jami Ljubljanska gradbena družba veliko bežigradsko šolo. Šola stoji v severnem delu jame, ki je znana zlasti zaradi številnih koč in kolib, ki so se že in se bodo še morale umakniti šoli. V jami stoji sedaj še 37 koč in hišic, vendar se bodo morali izseliti spomladi vsi prebivalci. Zato da bo močgo regulirati jamo.

Okrog 120 delavcev dela na novi šoli, katere deški trakt je že zgrajen do strehe. Srednji upravni del je tudi že dovršen ter grade sedaj pritličje deklisklega trakta. Za upravnim delom šole je zgrajena obežna telovadnica, z zanimivo stropno in strešno konstrukcijo iz železobetona. Dekliški trakt bo dograjen do oktobra, tako da bo šola v začetku oktobra lahko že pod streho.

Šola je izredno velika in že sedaj v surovem stanju kaže moderno zamisel konstruktorja inž. arh. Mušiča. Vzhodni deški trakt ima pritličje in prvo nadstropje. V vsaki etaži so štiri velike učilnice, ki gledajo proti jugu. Vsaka učilnica ima samo po dve okni, ki sta pa tako veliki, da zavzemata skoraj vso podolžno steno. Pod pritličjem sta dve kletni etaži, ki sta proti jugu videti kakor pritličje in prvo nadstropje. V zgornjih kletnih prostorih bodo učilnice za nadaljevalne šole in rokotorni pouk; spodnji kletni prostori pa so odprti in zvezani z dvoriščem, tako da bo mladina lahko vedrila pod njimi, ali pa telovadila mesto v telovadnici.

V spodnji kleti ob severni strani so ob vsem traktu zgrajena močna plinska zavetišča, ki bodo

prva v Ljubljani. Zavetišča imajo že sedaj zgrajene posebne ventilacijske kanale in bodo popolnoma moderno urejena, tako da bodo za zgled drugim in varna pred še tako težkimi bombami in strupenimi plini.

Popolnoma simetrično in simetrično bo zgrajen dekliskli trakt. Oba šolska trakta imata posebni stopnišči kakor tudi upravni del v sredi, ki ima 2 nadstropji. V tem srednjem delu bo tudi risalnica in fizikalna dvorana. Velika telovadnica v smeri proti jugu od upravnega dela posloja je izredno velika. Ima tudi lep oder, s prostorom za orkester in garderobe. V kletih pod upravnim traktom je velika kotlarna za centralno kurjavo in ventilacijo. Šola bo namreč v vseh učilnicah pozimi zračena s segretim toplim zrakom.

Na severni strani deklisklega trakta grade sedaj posebno poslopje, v katerem bodo uredili stanovanje za upravitelja in ravnatelja šole, ter nekaj sob za šolske vrtnice. Te dni bodo oddana tesarska dela za ostrešje in prav verjetno je, da bo stavba v surovem stanju dokončana do srede oktobra. — Upamo, da bodo drugo leto ob tem času številni Bežigradčani navdušeni pozdravljali že odprto šolo, ki bo njihovim otrokom močno skrajšala doslej tako dolga in nerodna pota v druge šole.

Igraje obnavljaš perilo na šivalnem stroju

s pomočjo PST Patent Stop Twist — pri prave, pri tem pa še presenetljivo lepo in neprimerno hitreje, nego na roko.

K požaru v Gabrijelah

Tržišče, 11. septembra.

K požaru v Gabrijelah se dodatno poroča, da je bilo v vseh vodnjakih zadostno vode, saj so na primer pri pogorelcu Francetu Kobalu samem iz njegovega vodnjaka nasproti pogorelem hlevu drugi dan po požaru še ves dan črpali vodo in polivali ogorke na pogorišču s celimi škafi vode, a tudi v ostalih vodnjakih je bilo dovolj vode, samo nekatere požarne brambe so imele prekratke cevi — komaj 4 m dolge, vodnjaki so pa domala vsi globoki nad 10—12 metrov — zato svetujemo za prihodnji požarni brambam, naj vzamejo dovolj dolge cevi za črpanje vode s seboj. Pač je imela požarna bramba iz St. Janža dovolj dolge črpalne cevi s seboj, jo je pa nekdo zavrnil domov, češ, da je zmanjkalo vode, preden je stopila v akcijo. Tako v pojasnilo in opomin za prihodnjič.

— Nosečim ženam in mladim materam pomore naravna »Franz Josefova« gretčica do urejenega želodca in črevesja.

Šentpeterska kasarna

Mnenje strokovnjakov ne bo bolnišnica

Ljubljana, 12. septembra.

O načrtu prezidave nekdanje šentpeterske vojašnice smo javnost že objektivno informirali. Navajali smo, kaj govori za izvedbo tega načrta in kaj je odločno proti njemu. Resnica vsekakor je, da bi poprava starega poslopja zahtevala velike vsote. Pa bi še poslopje ne ustrezalo vsem zahtevam moderne medicine in bolniške higijene.

Banska uprava je nedavno izdala nalog vsem primarijem posameznih oddelkov splošne bolnišnice, da natančno ogledajo in pregledajo poslopje nekdanje šentpeterske vojašnice, ali bi ustrezalo za silo bolnišnice.

Tako so se zbrali v četrtek, dne 6. septembra pri upravniku bolnišnice dr. Radmanu zastopniki zdravstvenega in gradbenega oddelka banske uprave, zastopnik ljubljanske občine in vsi šefi primariji posameznih oddelkov splošne bolnišnice. Po

Šmarna gora se nam približuje

Kmalu pojdemo iz Medna peš v Vikerče

Odkar imamo tramvajsko zvezo s St. Vidom in je uvedena konkurenčna vožnja na železnici, se je tudi število obiskovalcev Šmarne gore, te že od nekdaj priljubljene izletne točke Ljubljčanov, izdatno pomnožilo. Temu namenu naj bi služila tudi po vojni odprta železniška postaja v Mednem, kjer se je bilo treba prepeljati s čolnom čez Savo, pa si

že v nekaj minutah stal pod znamenitimi vikrskimi turnci ter si lahko izbral kar tri variante na Šmarno goro: po Pogačnikovi plezalni poti, po Westrovski poti, ali pa še malo bolj zadaj po zložni poti mimo Gorjanca.

Okolica Medna in Vikerče je že sama po sebi zelo vabljiva, zlasti zaradi idiličnih mlinov ob Savi in prelepega pogleda na vrhove Karavank in Kamniških planin. Tu med temnozelenim Mednamskim hribom in strmimi pobočji šmarnogorske Grmade so tako rekoč vrata v naš gorenjski paradiz. Čisto drug zrak ti tu privede od planin, vse bolj osvežujoč nego kje drugod v ljubljanski okolici. In kar je tudi mnogo vredno: ni se ti treba bati oblakov prahu, ki te sicer zavijajo zlasti ob nedeljah na poti iz St. Vidu v Tacen. Iz Vikerče imaš tudi prijetne izprehode v senčnate smledniške gozdove, bogate na gobah in borovnicah, ali pa ob bregu Save, odnosno preko Pirnič, s krasnim pogledom na Polhovgrajsko dolomito, proti Medvodam. Vse to je že doslej marsikoga privlačilo, da si je bodi

Ali imate lepe bele zobe ?

Ce ne morete na to vprašanje pritrditi z veseljem, potem Vam svetujemo poskus s Chlorodontom.

Chlorodont je zobna pasta z veliko čistilno močjo, ne da se loti pri tem dragocene zobne sklenine. S Chlorodontom negovani zobje bolj izgledajo in imajo lepši sijaj.

Da dosežete popoln učinek dnevne nege zob in ust, je potrebna Chlorodont ustna voda, katere ne vpliva samo blažilno na okusne živce, temveč tudi osvežuje in čisti usta kakor kopalno. Ista je močno koncentrirana ter varčna pri uporabi.

Zobna pasta: tuba Din. 8,- in Din. 13,-
Ustna voda: steklenica Din. 16,- in Din. 30,-

Chlorodont

zobna pasta ustna voda

Msgr. Margotti odpotoval iz Carigrada

Novo imenovani goriški nadškof msgr. Margotti je bil štiri leta apostolski delegat v Carigradu. V nedeljo, 9. t. m. se je msgr. Margotti poslovil od katoliške občine v Carigradu in odšel, da nastopi svojo novo in odgovorno službo med goriškimi Slovani.

Margottijev naslednik v Carigradu je postal msgr. Angelo dell' Acqua, ki bo začasno upravljal to službo, dokler ne bo definitivno popopoljena.

Židje v Jugoslaviji Židovsko novo leto 5695

Ljubljana, 10. sept.

Malokomu bo menda znano, da imajo židje, ki živijo v Jugoslaviji, lastno glasilo. To glasilo, ki se imenuje »Židov«, izhaja v Zagrebu, ki je nekako središče jugoslovanskega židovstva, in sicer vsak petek v tednu. Te dni so židje obhajali novo leto, ki je po njihovem štetju leto 5695. Ob zatonu starega leta 5695 je njihovo glasilo »Židov« izšlo v slavnostni obliki in v velikem obsegu. Med drugimi več ali manj zanimivimi članki, ki po svoji vsebini dokazujejo visok kulturni nivo židov tako v naši državi kot drugod in v katerih avtorji med drugim ugotavljajo, da spada leto 5695 (t. j. po našem štetju polovico leta 1933 in polovico leta 1934) v prvo najbolj črni let židovske zgodovine, prinaša list »Židov« tudi članek, ki nudi zanimivo statistično gradivo o gibanju židovskega življa pri nas. Iz tega članka posnemamo:

Leta 1931 je bilo po državni statistiki v Jugoslaviji 68.405 pripadnikov židovske veroizpovedi. Od teh 68.400 židov je več ko polovico moških, to je 34.500 žensk pa je okoli 33.900. Židje so organizirani v 120 židovskih verskih občinah, od katerih je nad 110 včlanjenih v Zvezi židovskih verskih občin, druge pa v Združenju ortodoksnih židovskih verskih občinah. Obe organizaciji, Zveza in Združenje, sta vrhovni predstavništvi jugoslovanskega židovstva, vsaka zase. Zakon o židovski verski zajednici iz leta 1929 nareja ta položaj in daje židovstvu polno avtonomijo v vprašanih verskega in kulturnega življenja.

Zanimivo je, da večina židov (52.000 od 68.400) živi v 13 velikih občinah, medtem ko drugih 16.000 tvori ostalih 100 občin. Beigradska občina ima 9500 duš, Zagreb 8500, Sarajevo 8300, Subotica 5700, Novi Sad 3650, Bi-

tolj 3400, Osijek 3260, Skoplje 3200, Veliki Bočkeri 1550, Varaždin 1400, Senta 1400, Sombor 1300 in Zemun 1000 duš.

Po banovinah je slika sledeča: Največ židov živi na ozemlju savske banovine, kjer jih je okoli 19.400, največ židovskih občin pa je v donavski banovini. Najmanj židov živi v dravski banovini, to je 400. V vrbaski jih je 620, v primorski 800, v drinski 10.200, v zetski 420, v dunavski 17.450, v moravski 410, v vardski 7700, v okolišni mesta Belgrada pa 11.000, to je skupaj 68.400.

Govoreč o poklicih, ki jih izvršujejo židje v naši državi, ugotavlja člankar, da se židovska mladina v pretežni večini oklepa poklicev, ki ji nudijo slabe upe za dobro eksistenco. (Za te poklice smatra člankar trgovstvo, advokaturu, zdravniški stan itd.) Od jugoslovanskih židov jih je 14.000, ki se ukvarjajo z gospodarskimi pridobitnimi poklici. Od teh je 9000 trgovcev, trgovskih nameščencev in zasebnih uradnikov. V razumnih poklicih deluje 1500 oseb, in sicer: 730 zdravnikov, 300 odvetnikov, 200 inženjerjev, 35 živinozdravnikov, 90 lekarnarjev, profesorjev in učiteljev 9, v raznih drugih inteligentnih poklicih pa jih deluje 50. Obrtnikov je okoli 2000, od katerih jih je v samem Sarajevu čez 500.

Zanimivi so tudi statistični podatki o židovski mladini. Na koncu leta 1933 je študiralo na univerzah okoli 700 židovskih visokošolcev, v srednjih šolah okoli 3300 dijakov, v osnovnih šolah okoli 4000 učencev in učenk, 550 pa je bilo vajencev v raznih obrtih.

Glede gibanja rojstev in smrti izraža pisec svoj bojazen za bodočnost židovstva v naši državi. V preteklem letu je namreč umrlo 95 židov več, kakor se jih je rodilo. (Umrlo jih je 748, rodilo pa se jih je 653.)

Prijet požigalec

Kamnik, 12. septembra.

V Beli peči v občini Nevle je pred polnočjo pričela goreti lesena hiša posestnika Alojzija Poljanskega. Poslopje je bilo že staro in je bilo svedela takoj v ognju. Stanovalci so prestrašeni rešili iz ognja najpotrebnejše, poslopje pa je pogorelo do tal. Videti je bilo, da je bil ogenj podtaknjen. Požigalec so kmalu izsledili in ga aretirali.

Ljubljanske vesti:

Starček, ki prodaja trpljenje

Ljubljana, 12. septembra.

Danes dopoldne je na ljubljanskem trgu zbu-
jal mnogo pozornosti reven starček, ki se je »uta-
boril« naproti Majerjeve trgovine ob tromostovju.
Nekaj časa je ostal neopazen, kajti roba, ki jo je
razstavil na obzidju Ljubljance, res ni bila takšna,
da bi takoj »padla v oči« in privlačila goste trume
kupecev. Bistre oči mimoidočih pa so s časom le
zapazile, da mož ne stoji tam kar tako za zabavo
ali zaradi pobiranja miloščine. Počasi so se začeli
zbirati okoli njega in so videli, da je starčkova
»roba« vredna pozornosti. Pred seboj na zidu je
imel dve steklenici, približno 15 cm visoki. Pa ni
bila v teh dveh steklenicah žgana pijača, kakor
bo kdo v prvem hipu mislil, in tudi strupena kača
ne. Vse lepše in čudovitejše reči so bile tam notri.
Stari možček je kar majhen umetnik, če ne čarod-
dej. Iz drobniha deščice je izrezljal in pisano po-
slikal najrazličnejše predmete, ki skupaj zložene
lepo simbolizirajo Kristusovo trpljenje. Sredi vsa-
ke steklenice stoji križ, okoli njega pa je s pretno
razvrščeno vse drugo, kar spada zraven: sulica,
vrš s klanom in gobo, meč, tenčica, bič, žebelj itd.
Odprtina obeh steklenic je komaj polpravna in ši-
roka, zato nekaterim kar ne gre v glavo, kako je
mogel starček vse to spraviti v steklenico. Na vpra-
šanja radovednežev je starček kratko odgovarjal:

»Potrpiljenja je treba, potrpljenja, pa gre!« Po-
zabil pa je pristaviti: Pa nekaj spretnosti tudi
seve...

Ljudje so občudovali starčkov umetvor in oti-
pavali steklenico, ali morda le ni še kakšna druga
odprtina na njej. Pa sta bili obe steklenici celj —
to so morali priznati vsi.

»Pa kaj prodaste, očka?«
»Tupatam že,« je pokimal in jo bistro pogle-
dal. »A navadno je tako, da prodajam jaz svojo ro-
bo, ljudje okoli mene pa firbee — in tako ne pro-
damo vsi skupaj nič!«

Starček je doma nekje v ljubljanski okolici. Ko
je bil še pri moči, je delal v opekarni. »Zdaj so pa
takšni časi,« je zaupno potožil neki gospe, »da še
mlade odpušča iz opekarne — kaj bi potlej z me-
noj! Beračiti nočem, delati ne morem, živ ne morem
v zemljo — pa se takole rinem do groba... Boste
kupili?« ee mu je posvetilo v oči nekaj kakor
drobno upanje. »Samo deset dinarjev stane.«

»Danes ne. Nimam denarja pri sebi,« je odklo-
nila gospa.

»Pa drugič!« je vdano dejal in položil »Kristu-
sovo trpljenje« nazaj na obzidje. »V soboto spet
pridem naokoli.«

Borba za ljudi kruhek je res težka in bridka.
Za tiste, ki vse življenje garajo, na starost pa od-
idejo praznih rok v »pokoje, pa še prav posebno.

Velik promet na ljubljanskem trgu.

Včeraj je bil povsod na življskem trgu iz-
redno velik promet. Sadni trg je bil zasenčen
z najlepšim in prav zdravim sadjem vseh
vrst. Samo tam je bilo raznega sadja do
25.000 kg. Cene so se še znižale. Na stojnicah
od semenišča so gobarice v dolgih starih
vrstah ponujale jesenske jurčke, ki jih je
bilo do 500 kg. Bili so po 3—3,50 Din merica,
pozneje proti polnedu še cenejši. Lepih
hrušk na izbero. Cena 2—4 Din. Jabolka, šta-
jerska in druga, po 1,50 do 3 Din kg. Belo-
kranjice so prinesle včeraj na trg ogromno
množino lepega grozdja, ki je bilo po 3 Din
kg brez razlike. Domače breskve so bile 4—5
Din. Na šentpeterskem nasipu je bilo do 10
voz krompirja po 0,70—0,75 Din kg. Zeljate
glave so bile po 0,75 Din glava, drugače pa
po 0,40 kg. Prav veliko je bilo domačih pa-
radiznikov, kar na jerbese. Cene 1 Din kg.
Branice, ki gredo h koncu, so bile 4 Din l.
Česplje pa po 4—5 kg. Sezona za česplje je
skoraj končana.

»Hubertus« domače milo,
da lepo belo pecilo

○ Kupčije z zemljišči in hišami avgusta
manj živahne. Realitetni trg je bil avgusta
napram ostalim mesecem letos prav slab.
Prijavljeno je bilo vsega 49 kupnih pogodb
za celotno kupnino 3.158.813 Din. Kupčije so
bile v mestu maloštevilne, ko je bilo prijav-
ljenih samo 7 kupnih pogodb za 2.245.000 Din,
dočim julija 8 za 5.925.750 Din. Ljubljanska
kreditna banka je prodala na dražbi kup-
ljeno hišo na Tyrševi cesti vevskim papir-
nicam za 1.810.000 Din. Prodano je bilo dru-
gače 7 stavb in v drugih zemljiških parcel.
Najdražja parcela je bila prodana v kat. ob.
Kapucinski predmestje, ko je bilo 540 m²
prodano za 120.000 Din, torej kv. m. približno
za 222 Din. Stavbišča so v Ljubljani splošno
po 10 do 200 Din m². V ljubljanski okolici je
bilo avgusta 42 kupnih pogodb za 913.813 Din.
Prodana je bila neka hiša na Viču za 120.000
Din, v Zgornji Šiški pa tudi za 120.000 Din.
Na Viču je bilo sklenjenih več pogodb za
celotno 248.000 Din, v k. o. Zgornja Šiška pa
7 za 321.638 Din. Računajo, da bodo septem-
bra kupčije s parcelami in hišami živah-
nejše.

○ Revna vdova, mati dveh nedoraslih otrok, ki
ji je moščanska občina vsled regulacijskih del na
Kodeljevem odzvala zasilno barako in sedaj nima
ne strehe, ne sredstev za preživljanje, prosí dobra
srca kakršnekoli podpore. Sprejema jo uprava na-
šega lista.

Tel. 31-62 KINO KODELJEVO Tel. 31-62

Jutri ob 8:

Veseli svatje

Kot dopolnilo: 1. Foxov žurnal. 2. Barvan črtan
film »Otroške sanje«. 3. Originalni posnetek bo-
ksarske tekme med Baerom in Carnero.

Mariborske vesti:

Po kongresu

Šele sedaj, ko so slavnostni dnevi za nami, mo-
remo pregledati in presoditi veličastnost prireditve,
njen siljajni potek in moremo po tem tudi sklepati
na uspehe, ki gotovo ne bodo izostali.

Prireditve je imela v celoti strogo verski zna-
čaj. O tem pričajo tako predavanja raznim stanovom
dne 7. in vsa prireditve 8. septembra. Zato bodo
sadovi kongresa predvsem znatni pri verski obnovi
naroda. Kdor je videl vse množice, ki so prihajale
od jutraj 7. septembra pa naprej vse dan in vso
noč, dokler ni valovila v jutru praznika od vsake
strani velika reka vernikov v mesto, da pozdravijo
in proslavijo evharističnega Kralja ter mu obliju-
bijo svojo vedno zvestobo, ta bo moral priznati,
kako živa vera je še v našem ljudstvu. Te vere ni
mogla omajati nobena materialistična propaganda
propadajočega liberalizma in ne protiverskega mar-
ksizma. Vidi se, da je ljudstvo v svojem jedru še
zdravo in si ne bo pustilo jemati svojih svetinj od
nikogar in pod nobeno pretezo, pa če so fraze, s
katerimi poizkušajo nekateri odvratiti narod od
vere, še tako lepo pobavane. Zrtvovali so udele-
ženci svoje prihranke v času največje krize, peš
so potovali po tri dni na proslavo in spet nazaj na
svoje domove, nobenih materialnih dobrin niso
dobili zato, nobenih uslug nimajo pričakovati —
živa vera jih je vodila, iz nje zajemajo plačilo.

Ni treba dokazovati, da je edino po zaslugi
katoliške vere in duhovnikov ostal slovenski na-
rod to, kar je: veren, slovenski, moralen, v svojem
bistvu dober. Zato je tudi popolnoma utemeljeno

prepričanje naroda, da je odpadel od naroda, kdor
nima več vere; ima pa za to tudi polno dokazov
v zgodovini preteklih časov in najnovejše dobe.
Zato tudi ni čudno, da je bila povdarjena na kon-
gresu že sama od sebe tudi narodnost. V delu in
življenju za svojo vero bo ostal narod res sloven-
ski in s tem tudi jugoslovanski. Nobene prazne
fraze o nacionalizmu in ne o fašizmu enega ali
dr drugega tujega izvora nas ne bodo obvarovale pred
tuo invazijo, samo vera, ki priznava in brani tudi
pravo narodnost, nam more biti opora in garancija
narodnosti.

Se ena stran kongresa je važna — socialna.
Bistvo katoliške vere je, da socialnost med ver-
niki propagira, da jo širi, da jo izkazuje in da jo
zahteva. Večina udeležencev na kongresu je bila
kmetijskega stanu, bilo pa je tudi mnogo delavskih
slojev v ožjem smislu. Težko je reči, kdo težje
dela, kmet ali delavec v tovarni, kdo je danes v
večji skrbi za svoj obstoj. Oba sta po krizi težko
prizadeta, ni razlike med njima, večkrat je celo
kmetičko prebivalstvo še na slabšem. Oba potrebu-
jeta torej socialnosti, oba morata biti socialna. To
pa je mogoče doseči samo v veri. Ne bodo prinesle
izboljšanja socialnega položaja razne socialistične
in komunistične pridige po vzorcu Marxa in Le-
nina; samo prava obnova na temelju vere in ravn-
nanje po veri nam more prinesiti tudi socialno iz-
boljšanje.

To so trije glavni motivi evharističnega kon-
gresa, ti naj bodo tudi osnova vsega našega dela.

Tajna seja mariborskega
občinskega sveta

Maribor, 12. septembra.

Javni seji mariborskega občinskega sveta, o
kateri smo poročali že včeraj, je snodi sledila taj-
na seja. Najprej se je v našla razprava o sprejemu
v občinsko zvezo. Sprejelo se je 32 prosičev pod
običajnimi pogoji, 4 pa brez odraslih otrok, 9 jih
je bilo zavrnjenih, ker niso izpolnili vseh pogojev,
23tim pa je dano zagotovilo sprejema. — Živahna
razprava se je vršila pri zasedbi razpisane me-
sta za četrtega inženjerja pri mestnem gradbenem
uradu. Med petorico kandidatov se je slednjič vr-
šila izbira med inž. Accetom in inž. Borutom Mai-
strom. Mesto se je oddalo inž. Accetu. Napredo-
vali so po pragmatiki mestni uslužbenci: Rudolf
Glabuščnik, Štefica Kamenski, Klementina Kotnik,
Josip Primožič, Jožica Zagore, Ivan Pukl, Franc
Leskover, Franc Roškar. Leta se vstejejo in rod-
binska doklada se prizna Božidarju Kolarju, Fran-
ju Valentiču se pa vstejejo leta. — Največ točk je
imel za tajno sejo na dnevnem redu V. odesk in
sicer sama obrta dovolila. Pavli Remm se odobri
nadaljevanje obrti zastavljalnice in preselitev lo-
kalov iz Gosposke 48, v Gregorčičevo 8. Dovolilo
za gostilniško obrt so dobili: Franciška Acman,
na Tržaški cesti 38; Antonija Babič, na Radvanjski
cesti 48; Terezija Gračner, na Koroški cesti 3; Jo-
sipina Kuder, v Strni ulici 11; Ribič Elizabeta, na
Koroški cesti 56; Rokavec Cecilija, na Koroški 79;
Vrabi Marija, na Meljski cesti 58; Julijana Zgank,
na Meljski cesti 22; Kiemenšweger Ivan za resta-
racijo, na Aleksandrovi 37; Lakoše Henrik za
otvoritev pomožnega gostiln. lokala na Tržaški 8;
Majcen Alojzij za restavracijo na Aleksandrovi 50;
Marek Josip za gostilno v Vojašniški 10. Odbili
sta se prošnji Pavle Gros za krčmo in Rajčevi 13
in Rozine Benko za krčmo na Koroški 39. Ura-
njeku Alojzu se je podelila obrt avtoizvoška, Frančiški Švejd pa se je prošnja za isto obrt od-
ložila radi nadaljnjih poizvedb.

Hermes

enoletni trgovski tečaj
»Slovenskega trgovskega društva«
v Mariboru, Zrinjskega trg 1 vpisuje dnevno. —
Zahtevajte prospekte.

○ V zavodu šolskih sester v Mariboru se bo
odprl francoski krožek za otroke, ki obiskujejo
otroški vrt, ako se bo priglasilo primerno število
otrok.

○ Uradne ure niso ugodne. Študijska knjižnica
ima popoldanske uradne ure od 15 do 18. Za urad-
niški del izobraženstva pa je ta razdelitev neugod-
na. Radi tega se obračajo uradniki na vodstvo
knjižnice s prošnjo, da bi se uradni čas izpremenil
tako, da bi bila knjižnica odprta v kasnejših urah.

○ Dobre vinske kupčije je delal v Mariboru
Joža L. od Sv. Antona v Slov. goricah. Kupil je v
gostilni steklenico dobrega vina ter ga potem šel
ponujat drugim gostilničarjem kot pridelek svojega
vinograda. Ker je bil, Joža poceni, je z lahkoto
prodal veliko polovnjakov tega vinca ter prejel

na račun mnogo tisočakov. Ker pa vina ni bilo, so
ga gostilničarji ovadili in Joža se je znašel v za-
poru. Oškodovanec je veliko število gostilničarjev
iz mesta in okolice.

○ Zanimivosti občinske seje. Mariborske
občinske seje prinesejo včasih vendarle še ka-
ko zanimivost, ki se ne obravnava samo za
kulisami, na primer ob redkih prilikah, kadar
imajo gg. občinski očetje možnost, da svobodno
izpričajo svoje mnenje. Tako je bilo na zadnji
seji v torek, ko so se vršile tajne volitve novih
članov upravnega sveta Mestne hranilnice. Po-
kazalo se je, da je v občinskem svetu dokaj
neenotnosti. Proti eni, takorekoč oficialni listi,
so bile vložene kar tri opozicijske ter so te
tri dobile skoro prav toliko glasov, kakor ve-
činaka. Ta je namreč dobila 17 glasov, opozi-
cija pa jih je spravila 16. Da je slednja vedela
pred sejo, kako se bo glasovalo, bi bila najbrže
dobila še več glasov.

○ Na »maleme« trgu. Trg je bil včeraj bo-
gato založen. Zlasti sadja je bilo na pretek ter
je bilo na trgu 36 voz hrušk, jabolk in grozdja.
Cene so radi deževnega vremena še bolj padle:
zeljate glave 0,25—1, kumarce 0,10—1, buče
0,50—1, glavna salata 0,25—1, ohrovt 1—1,50,
karfijol 2—3, krompir 0,50—0,75, čebula 1—1,50,
česen 6—7, hren 5—6, paradižniki 1—2, fižol v
stročju 1,50—2, jajca 0,50—1,25 Din. Sadje: hu-
ške in jabolka 2—3, grozdje 3—6, česplje 3—4
Din. Seno in slama: radi dežja je bil na trgu
samo voz otave po 35 Din za 100 kg.

○ Kaj je pri Mestnih podjetjih novega?
Doznali smo, da je podal predsednik ravnat-
eljstva pri Mestnih podjetjih, občinski svetnik
g. Henrik Sabothy ostavko na svojo ravnatelj-
sko funkcijo.

○ Nova tovarna sukna. Prvo tovarno sukna
gradi v Mariboru, kakor znano, veletrgovec in
industrijalec g. Rosner. Prav tako pa namerava
pričeti z izdelavo sukna in sicer kamgarna
tkaninsko podjetje Hutter in drug.

○ 10 urno delo. Nekateri mariborske tek-
stilne tovarne nameravajo uvesti v svojih pi-
sarnah 10urni delavnik, kar pač ni v skladu
s tozadevnimi predpisi, saj bi imeli tedensko
60 uradnih ur.

○ Še kirurški oddelka splošne bolnišnice
v Mariboru dr. Mirko Černič spet stalno ordinira
od 11 do 13 v sanatoriju Gosposka 49,9

★

Tat iz maščevanja

Kamnik, 12. septembra.

V Tunjski Mlaki je posestnika Laniška ponoči
obiskal tat in mu odnesel velik bakreni kotel za
kuhanje žganja, poleg tega pa še 2 steklenici ple-
tenki, ki držita vsaka po 60 litrov, in več manjših
steklenic. Orožniki so odkrili važno sled in so
našli v gozdu vse ukradene steklenice in kotel.
Izsledili so tatu in ga aretirali. Dejanje je v celoti
priznal, izgovarjal pa se je, da se je hotel mašče-
vati nad posestnikom Laniškom in mu je zato skril
kotel in steklenice.

KULTURNI OBZORNİK

Obraz sodobne grške književnosti

Ker nam je sodobno grško
duhovno življenje prilično ne-
poznano, prinašamo prost pre-
vod sestavka »Die griechi-
sche Literatur der Ge-
genwart« (napisal Irini Athi-
naia), ki je izšel v pravkar iz-
šli 8. številki berlinske »Euro-
päische Revue«. Članek nam bo
med drugim pokazal, da teži
tudi sodobna grška literatura za
poudarkom narodne svojskosti.
Ur.

Lirika

Novogrška književnost je nastala komaj pred
100 leti, v času osvoboditve Grčije izpod turškega
jarma. Toda končno obliko je zadobila šele, ko so
se v grškem jeziku pojavile pesnitve Palamasove.¹
Te čudovite pesnitve, prepokane z nacionalno vse-
bino, so presenetile Grke v toliki meri, kakor no-
bena pesnitev v novogrški literaturi. Celotni, ki
pesnitve Palamasove niso povsem priznali, so pod-
legli njegovemu vplivu. Začeli so se uvajati v du-
ševni svet, ki naj bi se pozneje v velikih delih
novogrške književnosti uveljavil.

Istočasno kot Palamas kakor tudi pozneje, se
je pojavila v grškem pesništvu cela vrsta pesnikov,
med njimi pomembni kakor Drossinis in Polemis in

pozneje Malakassis, Sikalianos, Gryparis, Kavafis,
Porfyras, Phylliras, Ouranis (po dubrovniškem Pen-
kluskem kongresu je obiskal Ljubljano), Bocke,
Kasantsakis, Myrtiotissa, Polydouri, Hadjopoulos,
Skipias, Karyotakis.

Nekateri med njimi so kot glavni, drugi kot
stranski instrumenti orkestra, ki sestavljajo skupno
harmonično simfonijo, polno dražestnih lirskih
motivov.

Novogrško pesništvo ima vsa znamenja razkoš-
nega razcveta. V zadnjem času začenja spominjati
na antično pesem, ki je bila preprosta, vsebinsko
bogata in melodična.

Oboževanje in posebej oblikovanje narave, podajanje
čustev in misli s simboli, opevanje običajev vsak-
danjega življenja, povzdigovanje duše — vse to so
znamenja, ki postajajo v novogrški literaturi vse-
bolj vidna in jasno dokazujejo povratek k prvotnim
virom. Kaj je oboževalec nature Sikalianos, ki je
zmerom videl pred seboj vizijo iz antičnega sveta,
drugača, kot klasični pesnik, eden izmed onih ve-
likih, ki so bili v naših dneh znova rojeni. Gotovo
je, da podobnosti novogrške literature z antiko je
bravca, ki ni Grk, niso tako jasne. Poleg tega po-
stajajo določnejše šele danes. Raziskovalec pa, ki
bi se globlje za to zanimal, bi pa uvidel, kako se
grška duševna svojina preliva iz enega stoletja v
drugo. Ta fenomen povračanja pa je znan. Veako-
krat, če zavetji pri narodu s staro kulturo in du-
ševno tradicijo le kaka veja umetnosti, oživijo vsa
zamenja njene pravnosti.

Značilen za današnje grško pesništvo je zlasti
dinamični značaj — hitrost razvoja. Generacija Pa-

lomasova, polna sentimentalnosti, je do trenutka,
ko je začela pod njegov vpliv, pisala retorične, na-
cionalne pesmi. Generacija, ki je sledila neposredno
nato, pa združuje v svojih pesniških delih mnoge
prvine iz življenja našega časa z lepimi izročili re-
ligije, kulture, duševnega vzgona in padca.

Grško pesništvo zajema na eni strani iz praktič-
ne znanosti, na drugi strani pa ga navdušujejo in
vodijo vsakodnevni dogodki. Bogastvo vsebine in
vsestransko uporabljanje motivov je vzrok, da je
novogrško pesništvo ustvarilo prosto metriko in se
oprostilo jezikovnih vezí. Za podajanje svojega mi-
selnega sveta se grški pesnik poslužuje besed iz
stare grščine, grščine iz bizantinske dobe, iz znan-
stvene in ljudske besedne zakladnice ustvarja celo
lastne izraze.

Hitri razcvet grškega pesništva kakor tudi so-
lanje velikih talentov, kakršne ima grška litera-
tura, je predvsem zasloga Palamasova. Njegovemu
odločujočemu vplivu so podlegli celo oni, ki so v
pesništvu in prozi povsem drugačni od njega; za-
kaj kakor vsi veliki pesniki, je bil Palamas v svo-
jih stvaritvah mnogostranski. To dokazujejo nje-
govi dolgoletni napori, da bi svoje sodobnike po-
učil o problemih sodane umetnosti, seznanil jih s
pomembnejšimi tuimi pisatelji, njegov nevarni boj
za prodor ljudskega jezika; mnogo truda si je dal
tudi z onimi mlajšimi, pri katerih je spoznal le tro-
hico talenta, in z zgradbo biografij pomembnih
umrlih Grkov. V teh življenjskih, ki so monument
subjektivnih misli in objektivnih opazovanj, je
mnogokaj iz onega časa, kar je takrat bilo še ne-
jasno in zabrisano, zadobilo svojo pravo obliko
in mesto.

Med tem ko je Palamas ustvarjal to mnogo-
stransko delo — prvotno sam, potem so ga pod-
pirali oni, ki jih je vodil in učil in katerih število
je vedno bolj raslo — je istočasno v polnem na-
ponu nadaljeval svoje pesniško delo. To delo je
lirično, dramsko, epsko in zopet lično. Obsega
20 zvezkov, v njih so oprevani vzori, ki so med se-
boj različni in si marsikdaj celo nasprotujejo. Mnogi

izmed njegovih nasprotnikov so mu očitali ta na-
sprotja, ker se niso zavedali, da more Palamas v
svoji duševni in duhovni sferi nositi vse, kar je
pretrpelo in kar pretresa človekovo dušo, ne da
bi se oklenil kake posameznosti; da stoji Palamas
s svojim genijem in svojo naravo, ki si vse osvaja,
nad svojim in da si more takorekoč ustvariti pre-
gled nad celotno človeško dušo.

Nikomur izmed novogrških literatov se ni po-
srečilo Palamasu v lirskih pesnitvah prekositi.
Najbrže je ta način pesnitve danes izčrpan. Lahko
pa je mogoče, da zbira svoje moči, da se v širših
oblikah razprostre. Morebiti se bo pojavil v gla-
dalskih delih v višji obliki, z religiozno, socialno
in znanstveno vsebino in nadaljeval antično dra-
mo, prepojeno z današnjo življenjsko vsebino in živ-
ljenskimi prilikami sedanosti. Naj bo kakorkoli že,
eno je gotovo, da se je namreč v teku zadnjih let
lirično pesništvo povzpelo na najvišjo točko.

Proza

V nasprotju s pesništvom doživlja grška pro-
za v periodu neurejenosti. Njene misli in oblike so
zastale tam, kjer so končali blesteči novelisti pre-
tekle generacije, kateri je pripadal Papadiomantis.
Novejše stvaritve grške proze posnemajo lahko
literaturo, posebno francosko. Vendar pa so med
novogrškimi prozaisti tudi sile, ki jih generacija iz
naroda zajemajočih novelistov ni imela. Ti pisatelji
združujejo grško kulturo z miselnostjo ostale Ev-
rope — bolj mnogostransko in svojevredno kakor
njih predniki — in s tem ustvarjajo merilo za višje
duševno življenje Grčije.

Mogoče je, da ne morejo pokazati nobenega
vetčjega dela. Prvi del svojega ustvarjanja so se
namreč pečati s težavno nalogo, približati grškim
čitateljem izvengrško literaturo, ki jim je bila še
tuja. Upeh tega dela je, da je v Grčiji danes cela
vrsta stroh kritikov z nadvse razvitim čutom
za umetnost. Izmed starejših našega časa so omem-

¹ Palamas je bil predložen za kandidata Nobe-
love nagrade.

Škoj dr. Rožman z romarji v Rajhenburgu

Na praznik Marijinega rojstva je prispel v Rajhenburg v cvetju in zelenju odet poseben vlak z romarji ljubljanskega »Varstva«. Bilo jih je 340 v spremstvu gg. župnikov Mrkuna iz Dobropolja, Poljaka iz Sostra in Weissla iz St. Janža pri Velenju. Na kolodvoru je bila zbrana tisočglava množica domačinov in okoličanov. Domača gg. kaplana Zidanšek in Weingerl sta sprejela došle romarje in jih s čakačjo množico v procesiji odvedla v lursko baziliko. Nekaj veličastnega je bil ta spoved, ki se je med ubranim zvonjenjem in stremljenjem ter petjem pobožnih romarjev blizu prestola Lurske Device. Rajhenburški tržani s v. pozdrav razobesili zastave in pred svetiščem je bil postavljen krasen slavolok z napisom: »Pozdravljeni romarji v Slovenskem Lurdu«.

V svetišču je došlo množico prisrčno pozdravljani domači župnik, veleč. g. konzist. svetnik Jos. Tratnik, nakar se je po kratki pobožnosti vsa množica razvrstila pred veličastno baziliko in pričakala Prevzvišenega nadpastirja ljubljanskega, škofa dr. Gregorja Rožmana, ki je došel okoli 8 popoldne. Prevzvišenega je v lepih besedah pozdravil g. svetnik Tratnik, povdarjajoč veselje romarjev in domačinov nad prihodom Prevzvišenega, in se zahvalil za odliko, ki jo je Prevzvišeni v čast Lurske Device skazal s svojim obiskom Slovenskemu Lurdu.

Prevzvišeni je na izvajanja g. Tratnika med drugim omenil, da je število romarjev, prispelih iz Ljubljane malo, komaj 340 jih je, vendar vsak ima gotovo najmanj zadeve in prošnje deseterih izročiti Brezmadežni v Slovenskem Lurdu, vsi pa bomo prosili Brezmadežno za blagoslov in pomoč v dušnih in telesnih zadevah vsega slovenskega ljudstva. Po sprejemu Prevzvišenega so se romarji razgubili po trgu, večina pa je odšla na obisk k oo. trapistom.

Ob 7 zvečer je po pridigi vpokojenega župnika, g. Kalana, zamigljalo okoli bazilike morje luči — rimska procesija. Nepopisljiv prizor! Med petje in molitev pobo-

nih romarjev je donelo ubrano zvonjenje in streljanje v tiho noč. Po procesiji so bile spovednice oblegane, Prevzvišeni je spovedoval čez polnoč.

Ob 4. zjutraj je maševal predsednik »Varstva« g. župnik Mrkun, gg. svetnik Tratnik in župnik Weissla pa sta obhajala. Sv. obhajil je bilo to jutro podeljenih okoli 3000. Med sv. opravilom je pela vsa cerkev.

Ob 5. je bila pri slavnostni pridigi Prevzvišenega prostorna bazilika napolnjena do zadnjega kotička. Množica je bila v svetišču tudi med pontifikalno sv. mašo Prevzvišenega, ki je bila takoj po pridigi. Asistrali so oo. trapisti, funkejo arhidijakona pa je imel g. svetnik Poljak. Pontifikalna služba božja je bila za mnoge pravo čudo in je na množico napravila neizbrisljiv pobožen vtis. Neki očka je ginjen izjavil pisnu tega poročila: »Si nikdar v svojem življenju kaj takega!«

Po škofovi maši so se romarji ob 7 popoldni od Lurske Marije in Rajhenburžanov in odšli na kolodvor, da so se odpeljali v Zagreb.

V Zagrebu jih je na kolodvoru sprejel vodstvo Slovaškega prosvetnega društva gg. kaplan Janez, dr. Klemene in odborniki. Množica je bila kmalu razdeljena v skupine, potem je pa šlo sem in tja po Zagrebu ves dan. Zvečer ob sedmih so bile v jezuitski cerkvi večernice; govor g. župnika Mrkuna in pete litanije, pri katerih je nvdušeno pela vsa množica romarjev in zagrebških Slovencev. Po večernicah so pridedili zagrebški Slovenci gledališko predstavo, pri kateri so se romarji pošteno nasmejali. Po polnoči so se odpeljali proti domu, sicer utrujeni, vendar veseli obrazov in zadovoljnih src. Po tek vsega je najboljšje ocenil 20-letni fant, ki je rekel: »Prijetno je bilo to romanje; veselo in pobožno, zabavno in poučno. Škofa smo imeli v svoji sredi in lepo vreme. V Rajhenburgu so bile posvečene duše, v Zagrebu je bilo polno veselja za telo. Vse pa je bilo za razmeroma majhen strošek.«

Gospodinje in gospodarji zborujejo

Maribor, 12. septembra.

Na Mali Šmaren so se zbrale v Mariboru gospodinje in gospodarji: absolutentke in absolutenti gospodinskih in kmetijskih šol, da položijo račun o svojem delu v preteklem letu in si napravijo načrte za bodoče.

Absolventke kmetijsko-gospodinskih šol so imele ustanovni občni zbor že zjutraj ob 7 v samostanu šolskih sester. Zbralo se je preko 50 absolutentk. Iz živahne razprave o ustanovitvi lastnega društva je razvidno veliko zanimanje deklet za lastno organizacijo. Po temeljiti in stvarni debati so zborovalke sklenile, da ne osnujejo odseka pri zvezi absolutentov kmetijskih šol, kakor je bilo prvotno nameravano, ampak ustanovijo lastno društvo za celo Slovenijo s sedežem v Ljubljani. Pač pa so sklenile absolutentke kmet.-gospod. šol, da ostanejo v dobrih zvezah z društvi absolutentov kmetijskih šol. Tudi so sklenile, da je njihovo glasilo »Brazda« glasilo gospodarjev. Pravila, ki jih je predložil pripravljalni odbor, so bila skoraj nespremenjena v celoti sprejeta.

Odbor, ki je bil nato izvoljen, garantira, da se bo društvo res razvijalo in da ho uspevalo v smeri, kakor jo je začrtal ustanovni občni zbor.

Popoldne na Mali Šmaren so zborovali na občnem zboru na vinarski in sadjarski šoli absolutenti kmetijskih šol. Ti imajo samostojno društvo že par let in se izredno lepo razvija. Zbralo se je nad 100 večinoma mlajših absolutentov. Bili pa so med njimi tudi že resni možje — samostojni gospodarji. Vsi pa so kazali izredno zanimanje tako za čisto stanovska vprašanja kakor tudi za splošno kmetijska vprašanja, ki so pa seveda v ozki zvezi z njih stanom. Saj so skoraj vsi absolutenti deloma že samostojni gospodarji na kmetijskih domovih ali pa pomagajo še doma svojim staršem pri kmetijskem gospodarstvu.

Udeležence je pozdravil ravnatelj vinarske in sadjarske šole Josip Priol, ki je povdarjal velik pomen solidarnosti in skupnega dela, važnost stanovske izobrazbe, ljubezen do kmetijske grude, pomen združništva ter je končno zatrdil veliko resnico, da more samo zdrav optimizem premagati današnjo veliko krizo, ki je zlasti prizadela kmetijski stan.

Med predlogi je bilo sprejeto, naj se pri-tegnejo v društvo v večji meri tudi starejši

absolventi kmetijskih šol, ki so skoraj vsi že samostojni gospodarji.

Odbor je predložil precejšnje spremembe pravil, ki so bile po temeljiti pripravi vse sprejete skoraj soglasno. Na temelju spre-menjenih pravil bo moglo društvo v še večji meri razvijati svoje živahno delovanje. Društvo ima danes okrog 560 članov.

Po občnem zboru je bila seja odbora in pa posvetovanje o društvenem glasilu »Brazda«, ki je last konzorcija 20 članov društva.

Ravnatelj vinarske in sadjarske šole je razkazal nato zborovalcem naprave šole, za kar so se vsi izredno zanimali. Še posebej pa člani društva z Gorenjske in Dolenjske, ki še niso videli tako vzornih naprav v sadjarstvu in vinogradništvu. Vsi pa so se pohvalno izražali zlasti o zares vzornem redu, po katerem je ta šola že splošno znana in bi mogla biti samo vzor vsem podobnim ustanovam.

Več članov društva je ostalo v Mariboru še v nedeljo, da so si ogledali ta dan vinograde in sadonosnike mariborske okolice.

Samoumor neznanca pod vlakom

Št. Vid pri Stični, 12. sept.

Ko je davi okrog 3 progovni nadzornik Ivan Kos iz St. Lovrenca pregledoval progo v bližini postaje Radobova vas, je našel približno 300 m od postaje na strašen prizor. Na tračnicah je ležalo v mlaki krvi truplo mladega moškega brez glave, ki je bila od trupla odrezana. Mrtveca so preiskali orožniki in jim ni bilo težko ugotoviti, da si je nesrečnež sam polskal smrt pod kolesi vlaka, kajti trdno stisnjene pesti ob praih pričajo, da je leže na tračnicah pričakoval smrti. Mrtvec ni imel pri sebi prav nobenih dokumentov, le na robčku sta vtisnjeni črki K in P. Oblečen je bil v elegantno črno obleko iz finega blaga, belo triko-srajco, pisane nogavice in črne lakaste polčevlje, kombinirane s semišem. Star je okrog 26 let. V okolici ga nihče ne pozna, le neki fant je pripovedoval, da ga je videl prejšnji dan popoldne v Št. Vidu v Fačintjevi gostilni, in ga slišal praviti, da si bo sam vzel življenje.

zmožni, ustvariti ne le svojega lastnega sveta, marveč dati svojim stvaritvam tudi posebne evjovskosti svoje zemlje, narodno življenje in narodno dušo. Pisatelj, ki hoče izpolniti svoje poslanstvo, zaseja samozavest svoje rase in jo obranja vedno evože. Tega se Orki, ki stoje v prvih vrstah duhov svoje domovine, jasno zavedajo — kakor dokazujejo njihovi boji — in ne podlegajo nikoli vplivom tujih idej. Vzgojil in vodil jih je Palamas. Četudi so v zadnjih letih le redko stopili na površje, vendar sledijo le njegovim stopinjam in se gibljejo v mejah, ki jih je njegov genij začrtal.

Pri gledališču je omembe vredno delo »Narodnega gledališča«, ki ustvarja s pomočjo ravnatelja Gryparisa in zlasti onega Politisa, ki nosi vso odgovornost za izbiro del in njihovih izvajanj, mnogo dragocenega. Na drugi strani pa zastavlja Atenska akademija, kjer sodelujejo najvažnejši zastopniki duhovnega življenja Grčije, vse aile, da bi bila kar najbolj pravična slehernemu mlademu pisatelju. Predsednik Akademije je pomembni zgodovinar Kambourlogos.

»Fran Erjavec in Hrvatia«. Pod tem naslovom je prinesel današnji »Obzor« (12. septembra) lepo podlistek izpod peresa dr. Ivana Esiba o Franu Erjavcu. Pisec se bavi z Erjavcem v toliko, v kolikor je bil naš največji naravoslovni pisatelj v zvezi s hrvatsko kulturo. Med drugim pravi, da je Erjavec dejansko pomagal pri ustanovitvi Jugosel. akademije: »Vrijedno je zabilježiti, da je godine 1861. sudjelovao na sastanku slovenskih rodoljuba na Bledu, gdje je bilo sabrano 1003 forinta u papiru in 100 frana u zlatu za osnutak Jugoslavenske akademije u Zagrebu. Sam je Erjavec dao 10 forinti...« Esih zaključuje svoj leg feljton z besedami: Erjavec je bil eden izmed najizobraženijih in najplemenitejših mož slovenske književnosti v 19. stoletju.

Kdaj bo sklican banovinski svet

Ljubljana, 12. septembra.

Kakor smo informirani, banovinski svet dravske banovine ne bo sklican na izredno zasedanje, da predpiše nredbo k novemu zakonu o lovu. O teh uredbah bo sklepal na rednem zasedanju, obenem ko bo obravnaval predlog banovinskega proračuna za leto 1935/36. Enako bodo tudi v drugih banovinah sklepali banovinski sveti o navedenih uredbah na svojih rednih letnih proračunskih zasedanjih.

Drzen roparski napad v Temeniški dolini

Klobuk izdal napadalec

Št. Vid pri Stični, 12. sept.

Tako drznega roparskega napada, kakor se je pripetil snoi v gozdu med Temenico in Pustim Javorjem, v naši okolici nismo še doživeli. Posestnik Miklavčič Franc iz Mišjega dola pod Primskovim, je včeraj gnal na sejem v Šmartno pri Litiji vole, ki jih je prodal za okrog 5000 Din. Pozno popoldne se je odpravil proti domu. Med potjo so se mu pridružili trije možki, ki so se zapletli z njim v pogovor. Vsem skupaj z Miklavčičem vred pa se ni preveč hudo mudilo domov, zakaj v Pustem Javorju so zavili k »Špančku«, odtod pa so jo ubrali še naprej v Temenico k »Fajdizic«. Tu so popili precej pijače. Čeho je plačal Miklavčič. Pri tej priloznosti so njegovi trije spremljevalci opazili v njegovi listnici jurje, ki jih je izkupil za vole, in takoj so se vsi trije pomenljivo spogledali. Kmalu zatem so izginili iz gostilne.

Miklavčič je še nekaj časa posedel za mizo, nato pa se je dvignil in jo mahnil nazaj po cesti proti Pustemu Javorju, odkoder ima bližje domov v Mrzli dol. Ko je prišel v gozd, ki leži približno na sredi med Temenico in Pustim Javorjem, so ga naenkrat obkrožili neznanci, ga podirli na tla in ga začeli neumljeno obdelavati. Miklavčič se taki premoči ni mogel upirati in je naposled zaprosil napadalec, naj mu puste življenje, saj jim rad izroči denar, ki ga ima pri sebi. Ko se je to zgodilo, so neznanci izginili v noč. Miklavčič, ki je utrpel pri napadu hude poškodbe po glavi in telesu, je pobral na tleh ležeč klobuk in se z veliko težavo odvelkel domov, kjer je povedal o dogodku. Zelo se je začudil, ko je opazil, da ima tuj klobuk, ki je bil očitno last enega od napadalec, ki je pri napadu klobuk zamenjal.

Sentviški orožniki so takoj začeli iskati napadalec, pri čemer jim je ravno klobuk v kratkem času pripomogel do uspeha. Ze v teku današnjega dne so izsledili vse tri napadalec. Pri enem od njih so našli Miklavčičev klobuk. Vse tri so ukenili in jih odgnali v Višnjo goro v sodne zapore.

Zobar PUHER MIHAEL

drž. izprašani dentist, večletni volonter državne zobozdravniške univerzitetne klinike v

Berlinu

je otvoril svojo ordinacijo v I. nadstropju Poljanska cesta 1. Peglezen

Koledar

Četrtek, 13. septembra: Frančišek Kalđ., epoznavaalec; Lodburga, devica.

Osebnosti

— Poroka šahovskega mojstra. Poročila sta se v frančiškanski baziliki v Mariboru naš mladi šahovski velemojster g. Vasja Pirc in gospodična Josipina Juvanc, supientka. Mlademu paru iskrene čestitke in obilje sreče!

Ostale vesti

— Zdravstveno stanje gđ. Engelove, ki je pri avtomobilski nesreči v Hlebcah pri Lescah dobila hude poškodbe, je še vedno resno, ker so rane smrtno nevarne. Prebila si je, kakor smo poročali, lobanjo, razen tega pa je dobila še hude poškodbe na rokah in nogah. Zdravniki pa vkljub temu še upajo, da ji s skrbno nego in zdravljenjem rešijo življenje, če ne nastopijo komplikacije. Bolnica je bila danes, t. j. v sredo, ves dan pri zavesti.

— Vlóm v občinski urad. Orožniška postaja na Vojniku je naznanila ljubljanski policiji, da je bilo po noči 8. t. m. vlomljeno v občinsko pisarno. Zlikovci ni odnesel nič drugega, kakor občinske štampiljke, med drugimi tudi uradno. Denarja pa v blagajni ni bilo.

— Pri poapnenju arterij, možgan in srca se z dnevno uporabo male množine naravne »Franz-Josef« grenčice doseže odvajanje brez večjega napora. Znameniti učitelji klinik za notranje zdravljenje so dosedaj s »Franz-Josef« vodo najboljše uspehe za čiščenje črev celo pri polstransko ohromelih bolnikih.

— Pogrešan. Ze od 7. t. m. pogrešajo Janca Pogačarja, po rodu iz Komende pri Kamniku, ki je vodil kot pogodbeni poštar poštni urad pri Sv. Urbanu na Stajerskem. Poštni urad je pred odhodom zaklenil.

— Na državnih nižji gozdarski šoli v Mariboru prične šoleto leto 24. septembra. Oni kandidati, ki bodo nanovo sprejeti, kakor tudi gojenici, ki prestopajo v drugi razred dveletne šole, naj se zglašajo v zavodu 23. septembra. Popravni izpiti bodo dne 22. septembra.

— Dvodnevni tečaj za konzerviranje sadja in zelenjave bo 21. in 22. septembra na banovinski vinarski in sadjarski šoli v Mariboru. Tečaj je teoretičen in praktičen ter traja dnevno od 8 do 12 in od 14 do 18. Udeležbo je javiti z dopisnico do dne 20. septembra razredništvu šole.

— Senzacija z morskim volkom se je razblinila — mnogo tepega in prijetnega pa vam ne uide, če se udeležite cenenege izleta v Dalmacijo od 5. do 8. oktobra, s katerim je združeno romanje v Sinj, izlet z ladjo in trgatev grozja v Kaštelu

Starom; ogled znamenitosti Splita in Šibenika. Podrobna pojsemila v listu »Po bojem svetu«, Ljubljana, Tyrševa 17, dobi vsakdo zastonj, če se prijavi z dopisnico upravi lista.

— Baslikujte pri boleini prebavnih organov razmnožne faizifikate od naravne domače JORDAN grenčice.

— Izlet s posebnim vlakom v Zagreb bo v nedeljo, 16. septembra, ob priliki nogometne ligine tekme Hašk—Primorje. Odhod iz Ljubljane ob 6.30, iz Zagreba ob 20.30. Cena vožnje tja in nazaj z legitimacijo Din 52 za osebo. Prijavite se takoj pri »Putnikuc« za nobotičnikom!

— Novost. Miellili smo, da je kakao draga pijača, katero si lahko privoščijo samo bogatejši krogi. Naša domača tvornica čokolade »Mirim« je izdala sedaj okusne vrečice, polnjene z najfinejšim kakaom za štiri ljudi. Cena vrečice je 1 Din. Vsej naši širši javnosti je sedaj dana možnost, da pije to najredlinejšo in okusno pijačo vsak dan.

— Obiščite lepo razstavo izvirnih del slovenskih umetnikov: Jakopič, Vavpotič, Gaspari, Loboda, Klementič in drugi. — Odprta do 16. septembra v Jakopičevem paviljonu.

— Ribarska razstava na velesejmu bo odprta ves teden vključno v nedeljo, 16. t. m., da se omogoči obisk šolske mladine in vojaških odinac. Vstopnina 1 Din.

— Pri revmatizmu v glavi, ledjih, plečih, živčnih bolečinah v kolkih, ušesu (Hexenschuss) se uporablja naravna »Franz Josefov« voda z velikim pridom pri vsakdanjem izpiranju prebavnega kanala.

Celje

— Združitev mestne in okoliške občine — življenjsko vprašanje Celja. Z novim zakonom o mestih je stopilo zopet v ospredje vprašanje združitve celjske mestne in okoliške občine. Če smo prav informirani, o tej zadevi zainteresirani krogi resno razpravljajo in bi bilo le želeti, da bi prišlo do zaključka. Pomisliti moramo, da je sistem mestnih ozir. trških in okoliških občin žalostni preostanek iz Avstrije, ki je hotela na vsak način, da so mesta in trgi na Sp. Stajerskem trdno v nemških rokah, zato najdemo skoraj povsod po dve občini: mestne in trške, kjer so gospodarili Nemci, in okoliške, kjer slovenskega življa ni bilo mogoče izriniti iz javnega življenja. Če se ozremo samo malo po našem Celju in njegovi bližnji okolici, vidimo, da sta dve občini pravi nesmisel. Saj sta mesto in okolica tako nerazdruženo povezana med seboj, da je življenjsko vprašanje združitve obeh občin nujna zahteva vseh krogov. Poglejmo samo v Gaberje, kjer so ob nedeljah in praznikih trgovine na eni strani ceste zaprte, na drugi pa odprte. Da tako stanje bi je vsakemu človeškemu razumu v obraz, je samo po sebi razumljivo. Pa še drugo vprašanje je. Medtem ko se zida v mestu po načrtu, smo posebno zadnja leta po vojni opazovali, da se je v okoliški občini, kjer se je tudi veliko zidalo, gradilo brez vsakega sistema. Nadalje vemo, da so tu gospodarske ustanove mestne občine, od katerih nima koristi samo mesto, temveč tudi okolica. Vodovod, klavnica, pogrebni zavod itd. Ze iz vseh tukaj naštetih vzrokov, da ne navajamo še drugih, je samo po sebi razumljivo, da se bo to vprašanje prej ali slej moralo rešiti, ker zahtevajo to splošni gospodarski interesi in je to skupna želja prebivalcev obeh občin, in bi pri takem vprašanju, ki je poleg regulacije Savinje največjega pomena za Celje in okolico, ne smela nobena druga stvar igrati prav nobene vloge.

Ptuj

Poroka. V cerkvi sv. Petra in Pavla v Ptujtu sta se poročila preteklo nedeljo Tomaž Golob, posestniški sin, in Terezija Gasper, posestnikova hči, oba iz Dornave. Bilo srečno!

Težka avtomobilska nesreča. Danes 11. t. m. dopoldne se je dogodila težka avtomobilska nesreča na cesti pri Škorbi in je pripisati le prisotnosti duha šoferja, da ni prišlo do hušje nesreče. Ko je avto Schel-Benzin, ki je vozil iz Ptuja proti Mariboru, prišel v Škorbo, je šofer opazil, da beži majhen otrok čez cesto. Da ga ne povozil, je zavil na drugo stran ceste. V istem hipu pa je že prbežala tudi otrokova mati, da reši otroka. Da se izogne tudi materi, je bil primoran z veliko naglico zaviti avto, kar pa je bilo za šoferja in njegovega spremljevalca usodopolno. Avto je namreč vnel naglega zavijanja zgubil ravnotežje in se prevrnil popolnoma narobe, tako da so kolesa molela v zrak. Šoferju se je sicer posrečilo preprečiti nesrečo otroka in matere, pač pa sta dobila on in njegov spremljevalec tako težke poškodbe, da so morali poklicati rešilni avto iz Ptuja, ki je ponesrečenca prepeljal v mariborsko bolnišnico.

Naznanila

Ljubljana

1. Seja Križanske šole sa stolno župnijo bo jutri, v petek, ob osmih.

1. Šahovski klub »Sentpeter« bo po poletnem odmoru zopet pričel s svojimi rednimi prireditvami. Otvoritev šahovskega delovanja bo v petek, 14. septembra ob 20 v salonu gostilne Moninger na Šmartinski cesti. Ob tej priliki bo kapetan moštva, g. Lado Hren, odigral simulantko. K tej zadevi prireditvi vabimo vse člani in prijatelje. Vsi, ki jih arce vleče v prijetno šahovsko družbo in ki bi se radi udeležovali v prijateljski krajevni igri, naj se priklase še pred omenjeno simulantko. Vsakdo bo naš prijatelj. Pristopita k našemu članstvu! — Odbor.

1. Privatni učni tečaj v Delavski zbornici. Poni namočine: za odrasle zvečer, za otroke in šolsko mladino dopoldne ali popoldne. Začetniški, nadaljevalni in konverzacijski tečaj. Vpisovanje in informacije vsak dan ob 18.30, glavni vhod, desno, ali pa ob 14, zadnja veža iz Čopove ceste.

1. Kino Kodeljovo prične opet obratovati jutri. V premovljeni dvorani in na najnovejši zvčni aparaturi bo ob 20 predvajal film »Veseli svatje«, kot dopolnilo pa Foxov tehnik, barvan film »Otroške sanje« in najnovejšo filmsko senzacijo: boksaarsko tekmo med Harrom in Carnero.

1. Nočno službo imajo lekarne: mr. Loustak, Roa ljeva cesta 1; mr. Bohinec ded., Rimska cesta 24; dr. Kmet, Tyrševa cesta 41.

Maribor

m Sestanek Magdalencev. Magdalence imajo nooco ob 20 na odru sestanka. Vsi člani naj se sestanka, ozlroma občnega zbora sigurno udeleše!

LJUBLJANSKO GLEDALIŠČE

OPERA (Začetek ob 20)

Sobota, 15. septembra: »Sveti Ivan, vseh zaljubljenih patron«. Iven.

Nedelja, 16. septembra: »Manons. Iven. Zlilane cene.

Drama v novi sezoni. Novo ansom bo odprlo ljubljansko dramsko gledališče z zgodovinsko igro v šestih dejanjih »Orlić«, katere avtor je znameniti Francos Edmond Rostand, član francoske Akademije in pisec zna ne heroične komedije »Cyrano de Bergerac«. Snov je vzeta iz življenja norečnega Napoleonovaga sina. Sodelovalo bo celotno dramsko osebje.

Strašna tragedija na morju

Kdo odgovarja za požar „Morro Castle-a“

Se nam živo lebdi pred očmi katastrofalni požar »Georgesa Philippara«, na katerem je pred dve letoma zgorel tudi svetovni reporter Albert Londres. Ali pa usoda »Atlantique-a«. Obe veliki ladji sta v kratki časovni razdalji postali plen požara. A še danes je krivec neznan. Stotine potnikov in moštva je pogoltnila brezdanja globina, požigalec pa se sprehaja v svobodi bogve kje.

V soboto pa se je ponovil primer »Philippara«. S Kube proti New Yorku je vozil ameriški potniški parnik »Morro Castle« (ki je bil zgrajen leta 1930), ki je imel tik pred katastrofo 300 potnikov in 258 članov moštva. Nenadoma je planil požar in objel ves ladjin trup. Slišali so se silni streli, ladja se je pretresla in vsa posadka ter vsi potniki so se zgrnili v blazen beg pred smrtjo. Moramo si misliti, kako je, če se zbudiš iz sladkega spanja, pa ti nenadno pride do ušes krik: Rešite se! Ladja v plamenih! Na daleč in široko je plamenela živa baklja, vročina je dušila ljudi, vmes pa pretresljivi kriki žena in otrok. Vse je hitelo proti rešilnim čolnom, toda moštvo, ki bi moralo skrbeti najprej za neboljene žene in otroke, je odrivalo potnike, suvalo jih v morje, da bi sebe rešilo. Godile so se sramotne reči egoizma, neznačajnosti, nemožnosti. Pa ne le, da je vladala na ladji neznozna vročina, ne le, da je ogenj dušil begajoče množice, ne le, da so bile nekatere skupine po volji neusmiljenega moštva predane strašni ognjeni smrti, marveč tudi zunaj na morju je vladalo strašno neurje. Kdorkoli si je izbral rešilno pot v varovih, ker je ni dobil v čolnih, je postal žrtev razbesnele vode ali požrešnih morskih psov, ki so prhiteli na kraj neurečice kakor gladni jastrebi. Ves kraj na ladji in okrog nje je bil eno samo strašno morišče, kraj brezupnih krikov in borb

za življenje. Pretresljiv je bil pogled, kako so se z ladjnega krova obupno metale v vodo žene in otroci, skrušeni možje in starčki. Morje pa je neusmiljeno goltalo. Do danes so našli 176 mrtvih, a mnogo jih je še pogrešanih. In vendar se je vse to zgodilo nekaj kilometrov od obrežja, s katerega so očividci opazovali strahotne borbe za življenje. Na pomoč je prihitelo na klic SOS nekaj bližnjih ladij, kakor »Predsednik Cleveland«, »Monarch of Bermuda« in še nekatere druge, toda ker je bil rešilni klic prekasno oddan, niso mogle prispevše ladje mnogo pomagati.

Kaj pripovedujejo rešenci?

Prva ženska, ki je dala nekaj bežnih podatkov, je bila senora Renee Capote, hčerka prvega podpredsednika Kube. Rešila se je v čolnu: »Krik me je prebudil, skočila sem iz kabine, toda radi prešilnega plamena nisem mogla naprej. Neki mornar mi je razbil okno, s katerega sem se pognala na rešilni čoln. Ladja je bila ena sama živa žerjavica in nemogoče si je misliti, da bi oni, ki so bili na njej, ostali živi...« Drugi rešenci pripovedujejo o strašnem vrvenju zbeganih množic po ladji, o borbi za rešilni čoln, o brezupnem skakanju v morje ter končava: »Mislim, da se ni niti en potnik iz onih kabin, ki so bile v bližini ladijske knjižnice, rešil. Skozi vihar in ploho nas je razburkano morje, ki nas je vsak hip hotelo požreti, končno vendar prignalo do obrežja New-Yersey-a.«

Kdo je kriv?

Ameriške oblasti so že začele preiskavo, kdo bi bil krivec katastrofe, ki je požrla toliko nedolžnih.

nih žrtev. Zlasti se bavi z vprašanjem, ali je v resnici v ozadju sabotaža. Trdi se namreč, da je preteklo med izbruhom požara in prvega radioklica SOS okrog 40 minut in da je ta zamuda glavni vzrok tolike izgube življenj. Če bi bil poslan klic pravočasno, bi bila rešena posadka in vsi potniki. Poleg tega se mnogi rešenci silno pritužujejo na moštvo, zlasti na mornarje pri rešilnih čolnih, ki niso hoteli sprejemati potnikov, marveč so rezervirali prostor za svoje tovariše. Poseben primer posadkine brezbrzičnosti pa je dejstvo, da je ostala na krovu tudi skupina 50 ljudi, katerim je posadka nasilno zastavila pot, da se niso mogli rešiti.

Ali strela?

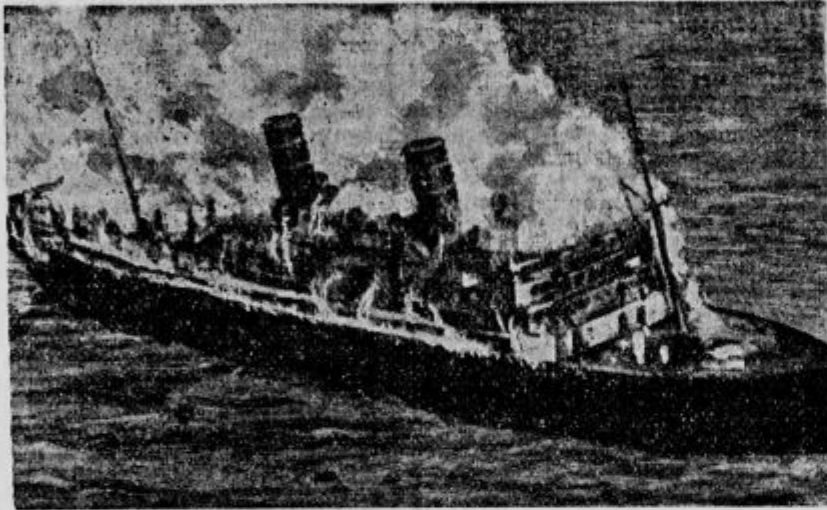
Nekateri izmed rešenega moštva trdijo, da je sredi neurja udarila strela v radio, zakaj slišali sta se dve silni detonaciji. Drugi mornarji navedajo zopet druge vzroke. Vendar gre glavni povdarek na to, da leži vsa krivda na moštvu samem. To je potrdil tudi kapitan ladje Warns, ki je prevzel vodstvo po nenadni smrti Wilmotta (veled nadne katastrofe ga je zadela kap). On sam je izjavil, da ga poleg drugega naveda k temu mišljenju dejstvo, da se je vseh devet častnikov rešilo, a poleg tega je začela goreti ladja istočasno na 12 mestih. S tem jasno odpade vsaka trditev o udaru strele.

Torej druge sile?

Mnenje javnosti, kakor tudi preiskovalne komisije soglašajo v tem, da so v ozadju katastrofe stankujoči mornarji. Na vseh ladjah ameriške družbe Ward Line, kateremu pripada tudi »Morro Castle«, so stopili v stavko. Ker pa so se pokazali mornarji »Morra Castle« v stavki needinosti, so nekateri izmed njihovih tovarišev samovoljno povzročili katastrofo. O tem pričajo ne le njihova obnašanja ob reševanju potnikov, nepravilni rešilni klic SOS in drugi zgoraj navedeni momenti, marveč tudi dejstvo, da se je kmalu za tem pojavil plamen tudi na ladji »Santarita«, katerega pa so pravočasno zadušili. Roke stankujočih mornarjev segajo torej nasilno po vseh ladjah, katerih moštva niso stopila v stavko.

Zadnje vesti o „Morro Castleu“

Kakor se je zgodilo s francoskim »Georgesom Philipparom«, da niso odkrili zločinca, tako bo najbrž tudi tu ostal zločin v neprodorni temi. Glavnih krivcev gotovo ne bodo izsledili. Ladja, ki so jo pripeljali k obali New Jersey, je povezana globoko na stran. Včerašnja poslednja detonacija, ki je nastala vsled eksplozije kotlov, priča, da bo podrobno raziskovanje posej popolnoma onemogočeno.

Prva slika gorečega »Morro Castle-a«

Milijarde za oboroževanje

Ze od leta 1925 na vsem svetu niso porabili tako malo denarja za oboroževanje kakor so ga leta 1933. Vendar ze celo to leto požrlo oboroževanje 3 milijarde 470 milijonov zlatih dolarjev ali 175 milijard dinarjev. L. 1930 pa je oboroževanje zahtevalo po vojni največjo vsoto 4 milijard 112 milijonov dolarjev ali 208 milijard dinarjev. V desetih letih pa je oboroževanje po vsem svetu požrlo skoraj 1900 milijard dinarjev.

Te številke so povzete po »Vojaškem letopisu Zveze narodov za leto 1933« in so v toliko točne, v kolikor so države same dale resnične podatke. Jasno je razvidno iz statistik v tem letopisu, kako narašča vojna nevarnost na Daljnem vzhodu. Tako izdajata Rusija in Japonska vsako leto vedno večje vsote za oboroževanje. Tako so L. 1929 izdali sovjeti za oboroževanje 960 milijonov červoncev, L. 1930 že 1.150 milijonov červoncev, L. 1931 pa že 1.400 milijonov červoncev. Seveda ti izdatki še zdaleka ne obsegajo vseh vojnih panog in Rusi so bili tako pridni, da na nekaj vprašanj sploh odgovorili niso. L. 1933 so sovjeti porabili za oboroževanje že 1 milijardo in pol červoncev, L. 1934 pa nameravajo žrtvovati za vojne priprave eno milijardo 800 milijonov červoncev, pri čemer so zopet zamočkali nekaj panog. Kljub temu pa so se njihovi vojni izdatki v 6 letih podvojili.

Prav tako pa so se podvojili izdatki japonske vojske in sicer v 3 letih. L. 1931 so znašali japonski vojni izdatki 442 milijonov jenov, po njihovem uradnem proračunu seveda. Ko so Japonci začeli prodirati v Mandžurijo je rasel tudi vojni proračun, tako, da so L. 1932 priznali 454 milj. jenov, 1933 700 milijonov jenov in L. 1934 pa 852 milijonov jenov. Te številke jasno pričajo, kako draga je bila japonsko-kitajska vojska.

Letopis v svoji statistiki poskrbi tudi za smeh na račun generalov v izvenevropskih državah. V Evropi imajo v armadah kaj malo generalov in je ta čin v resnici priznanje najposobnejših. V Južni Ameriki pa gre vse bolj po domače. Tako ima Argentinita 27.000 vojakov z 21 generali, Čile 11.000 vojakov z 11 generali, tako da ima vsak general komaj 1000 vojakov pod svojim poveljstvom. Kolumbija ima pa 6000 vojakov z 10 generali, v republiki San Domingo je pa vsaki deseti mož častnik. Rekord pa dosega država Peru, kjer ima vsakih 350 mož svojega generala.

Dvesto metrov v 20,2 sekundah. — Ameriški črnc Ralph Metcalpe je postavil fantastičen svetovni rekord. Pri svetovnih tekmah v Tokiu je pretekel progo 200 m v 20,2 sekundah.

Sadje ostane sveže več mesecev

V Nemčiji so te dni priredili pojedino, na kateri so nudili samo sadje in zelenjavo, staro že po več mesecev, ki pa je bilo kljub temu popolnoma sveže. Ta čudna pojedina je bila mogoča zato, ker se je posrečilo prof. Blanku in Flachu odkriti način, ki omogoča ohranjanje svežega sadja in zelenjave čez vso zimo. Po dolgotrajnih poskusih s sadjem in zelenjavo sta učenjaka po večletnem delu iznašla način konserviranja, ki bo povzročil pravo revolucijo v preživljanju sadja. Poskusi so dokazali, da v hladu, ki je nekoliko manjši kakor 0° C, sadje vsakega drugega konserviranja mnogo delj časa ostane sveže. Vendar pa kljub temu zapade gnolobi, ki sicer kasneje, a zato tem hitreje uniči sadje. Nov korak naprej sta dosegla učenjaka, ko sta ugotovila, da izredno pospešuje gnitje kisik, ki je v zraku. Hranila sta nato sadje in zelenjavo v hladu in zraku, ki mu je bil odvzet kisik, ter dosegla čudovite uspehe. 4-6 mesecev je ostalo sadje sveže in prav tako okusno in tudi zelenjava se ni nič poslabšala.

Učenjaka sta dobila na razpolago veliko hladilnico ter letos spomladi ohranila precejšnje množine sadja in zelenjave. Po štirih mesecih pa sta priredila obed, na katerem sta postregla

s 4 mesece starimi — svežimi šparglji, graham, starim dva meseca, svežimi jagodami iz meseca maja itd. Pomen tega izuma bo za kmetijstvo in sadjerejce čimvečnega pomena. Saj se bo dalo plemenito sadje in najlepša zelenjava ohraniti čez vso zimo do kasne pomladi popolnoma sveže. Narodno gospodarski pomen takega ohranjanja sadja je očiten. Dočim mora sadjerejec jeseni prodajati lepo sadje za vsako ceno, da mu ne segnijo, ali ga pa predelavati v mošt, oziroma prekuhavati v mezge oziroma žganje, bo v nekaj letih mogoče jeseni ohraniti najlepše in najokusnejše sadje za pozno spomlad. Popolnoma sveže in nepokvarjeno sadje bo spomladi gotovo doseglo lepo ceno, tako, da bo tudi sadjerejec in kmetovalec lepo zaslužil, ne da bi pri tem moral navijati cene. Končno ne smemo prezreti važnega dejstva, da bo uživanje svežega sadja in zelenjave skozi vse leto vplivalo tudi na zdravstveno stanje naroda, saj je znano, da vsi zdravniki priporočajo uživanje sadja in zelenjave. Praktična izraba tega izuma, ki ne zahteva velikih stroškov, se po svojih dalekosežnih posledicah da brez dvoma primerjati z najvažnejšimi uspehi znanosti, ki je toplot posega v bolj hvaležno polje, kakor so plini in druga vojna sredstva.

Mesto v plamenih. Te dni je zajela argentinsko mesto Kampana velika katastrofa. Eksplozirali so petrolejski tanki, radi katerih je uničil požar celo mesto. Poleg velike stvarne škode je našlo smrt precejšnje število prebivalstva.

Elektriciteta iz morske toplotne razlike

Te dni se je odpravila ladja »La Tunisie« s francoskega pristanišča Dunkerque k južno-ameriški obali v bližini Rio de Janeiro, kjer misli francoski učenjak Georges Claude izvesti iz morja električno energijo. Prof. Claude je postavil na krov ladje različne naprave, s katerimi hoče izrabiti toplotno razliko med gornjimi toplimi morskimi plastmi in doljnimi mrzlimi plastmi v pridobitev elektricitete. Claude je že L. 1930 poskušal v pariškem laboratoriju to zamisel izvesti; prav tako tudi že v bližini Havanne. Pridobljeno elektriciteto hoče prof. Claude uporabiti v to, da bi oskrbel mesto Rio de Janeiro z velikimi množinami umetnega ledu.

„Papa“ in „mama“ na Japonskem prepovedana

Japonski prosvetni minister Matsuda je strogo prepovedal v vseh ljudskih šolah in otroških vrtcih uporabo naziya »mama« in »papa«. Kot razlog te prepovedi je navedel, da sta ti dve besedi uvoženi z zapada in da škodujeta japonski tradiciji. Kljub navedbi razloga je vzl udila ta prepoved veliko nezadovoljstvo med aristokratskimi sloji japonske družbe ter dan na dan prihajajo na prosvetnega ministra grozilna pisma.

Novi otok v Karnskem morju

Z ledolomilca »Litke-jac« je prispela vest, da so v Karnskem morju v bližini Firleya odkrili majhen kamenit otok, ki je nagrmaden s samimi ledenimi skladi. Otok so seveda takoj zaznamovali na zemljepisno karto.

Nov strupeni plin

Po vesteh iz Amerike je uspelo tam odkriti novi strupeni plin, ki se da v koncentriranem stanju porabiti kot eksplozivno sredstvo. Sestavina tega plina je zaenkrat še tajna, toda kakor javlja vest, ima strašno razruševalno in zastrupilovalno moč.

Mlada gospodinja: »Ti, kuharica pa je danes zelo čudna. Ves rum je nekam izgnil, ona pa sedi v kuhinji in pleče jopo z makaroni.«

8 kongresa narodno-socialistične stranke v Nürnbergu. Nemška mladina, ki si jo je Hitler s silo osvojil, pozdravlja svojega »Führerja«.

Gospodarstvo

Ureditev našega izvoza sadja

Ker ureditev izvoza sadja še ni perfektna, se še vedno pojavljajo trenja. Po predlogih zainteresiranih organizacij bi znašal kontingent za izvoz iz naše banovine v zabojih 700 vagonov, v razsutem stanju pa 60 vagonov. Po predlogu novih smernic za ureditev izvoza sadja bi se naj ves izvoz prijavljaj pri Združenju sadnih izvoznikov. Pri tem združenju naj bi bil tudi poverjenik Prizada, ki bi

izdajal potrdila za izvozne kontingente. Izvozniki bi predložili temu poverjeniku tudi vse potrebne dokumente. Premija naj bi znašala pri izvozu jabolk v zabojih 60 Din pri 100 kg in pri jabolkih v razsutem stanju 25 Din pri 100 kg. Vendar ta predlog še ni akceptiran od Prizada, s katerim se vrše še pogajanja.

Stanje Narodne banke

Najnovejši izkaz o stanju Narodne banke kaže za 8. september tele. važne postavke (v milij. Din, v oklepajih razlika v primeru izkazov za 31. avg.): Aktiva: zlato 1821.64 (plus 8.44), valute 0.009 (-0.05), devize 110.5 (plus 12.24), skupaj podlaga 1932.14 (plus 20.7), devize izven podlage 59.6 (plus 1.7), kovani denar 199.7 (-12.6), posojila: menična 1598.87 (-5.8), na vredn. papirje 240.1 (plus 0.27), razna aktiva 189.74 (plus 9.76).

Pasiva: bankovci v obtoku 4241.04 (plus 8.5), drž. terjatve 5.9 (plus 4.0), zirovni računi 547.2 (plus 19.5), razni računi 633.8 (plus 23.74), skupno obveznosti po vidu 1186.9 (plus 42.24), obveznosti z rokom 833.9 (-11.8), razna pasiva 253.4 (-28.5).

Obtok bankovcev in obveznosti po vidu 5427.95 (5373.2), odstotek skupnega kritja 35.59 (35.58), od tega samo v zlatu 33.56 (33.74).

Pričujoči izkaz kaže po užitim običajen dvig zirovni računov in raznih računov. Na drugi strani pa beležimo ponovno okrepitev naše kmetijske podlage, kar je v zvezi z našim izvozom, ki se baš v teh mesecih razvija lepo. Po sedanjih podatkih je pričakovati tudi zmanjšanje izvoza koruze, kar bo še bolj ugodno vplivalo na dotok deviz v Narodno banko, v kolikor ne bodo šla plačila po kliringih, od katerih nam bo gotovo izvoz koruze prinesel aktivnost vsaj pri nekaterih.

OUZD v avgustu

Po malenkostnem sezisjem julijem padcu zavarovancev, katerega opažamo že, odkar obstoji naše socialno zavarovanje, se je število zavarovancev zopet nekoliko dvignilo, namreč od 82.833 na 83.059. S tem se je sezisjska zaposlenost približala svojemu višku. Letos ne bo več nobenega količaja pomembnejšega povečanja zaposlenosti. Napram avgustu lanskega leta ima OUZD 4060 zavarovancev več. Izgleda, da bo ta letna razlika v bodoče stabilizirala. Letni diferencial je znašal zadnje mesece: v juniju +4437 zavarovancev, v juliju +4403 zavarovancev in v avgustu +4060 zavarovancev.

Delavske plače še vedno padajo. Povprečna dnevna zavarovana mezda je napram avgustu lanskega leta manjša za Din 0.76 (prejšnji mesec za Din 0.77). To padanje delavskih plač je tudi eden od vzrokov, da število delavcev v tako veliki meri narašča. S prihranki na plačah se namreč namerajajo nove delovne moči. Kljub padanju plač je pa celokupna dnevna zavarovana mezda (zaradi napredovanja zaposlenosti) narasla od avgusta lanskega leta za Din 32.176.80. Zaradi večjih zaostankov na prispevkih pa ne pomeni prirast celokupne zavarovane mezde posebnega zboljšanja finančnega stanja OUZD-a, zlasti, ker je istodobno narasel odstotek bolnikov za +0.18%, to je od 2.66% na 2.84%.

Avstrijski šiling. Kot znano je Narodna banka prenehala pred nedavnim z jemanjem šilingov, od včeraj, srede, 12. septembra, pa je zopet začela jemati avstrijske šilinge. Trenutno je zaradi slabe ponudbe tendenca za šiling čvrsta.

Poravnalno postopanje je uvedeno o imovini Mežka Franca, avtomatika v Celju, Gregorčičeva ulica 4; narok za sklepanje poravnave 11. oktobra, oglašiti se je do 6. oktobra. — Nadalje je razglašeno poravnalno postopanje o imovini Rutarja Alberta, puškarja v Celju, Slomškov trg 4, narok za sklepanje poravnave 11. oktobra, oglašiti se je do 5. oktobra.

Likvidacija: Humanik, industrija in trgovina z usnjem in čevlji, Breg pri Ptuj, prej Sarajevo.

Poravnave in konkurzi. Končno je poravnalno postopanje v zadevah Alojzija Weissa, posestnika in voznika v Zg. Siški, Vodnikova cesta št. 4, ter Joška Beveca, dentista v Ljubljani, Gospodarska 4. Konkurs tovarne zamaškov »Veha« v Ljubljani, ki je bil razglašen 1. 1931, je odpravljen, ker ni kritja za stroške konkurznega postopanja.

Letina sadja v Švici. Letos bo imela Švica po podatkih Zavoda za pospeševanje zunanje trgovine v Belgradu rekordno letino sadja in bo prišlo v poštev za uvoz samo grozdje. Računa se, da bo letos znašal pridelek hrušk za sadjevec 11.000 vagonov, jabolk pa 6200 vagonov. Tudi drugo sadje bo dalo izredno velik donos, ki je dvakrat večji kot lanski.

Priprava za propagando varčevanja. Pretekli teden se je v Ljubljani konferenca Zveze hranilnic iz vse države, kateri je predsedoval predsednik g. R. Erber iz Zagreba. Konferenca se je predvsem petala s pripravami za praznik varčevanja dne 31. oktobra, ki naj bo velikopotezna propaganda za varčevanje obenem s hranilnicami drugih slovenskih držav, zlasti Češkoslovaške. Tudi bodo naše hranilnice zastopane na kongresu za varčevanje leta 1935. Iz statistik je razvidno, da se je zelo izboljšal položaj nekaterih hranilnic, n. pr. v Zagrebu, na Sušaku, v Sarajevu, Varaždinu, Novem Sadu in Belgradu. Ostale hranilnice pa še vedno trpe zaradi krize zaupanja, ki sedaj ni ute meljena. Pri izhodu iz sedanje krize bo potrebno solidarno sodelovanje vseh hranilnic v državi.

Borza

Dne 12. septembra.

Denar

Neizpremenjeni so ostali tečaji Bruslja, Curia in Pariza. Popustili so Amsterdam, New York, Praga in Trst, dočim je narasel samo Berlin.

V zasebnem kliringu se je nadalje dvignil tečaj avstrijskega šilinga, in sicer na ljubljanski borzi na 8.50—8.60, na zagrebški pa je nekoliko popustil na 8.42—8.52, v Belgradu pa je zopet narasel na 8.55 do 8.65. — Grški boni v Zagrebu 29.65—30.35 (30), v Belgradu 29.50 bl. — Španska pezeta v Zagrebu 5.95 zakl. — Angleški funt se je v Zagrebu ucvrstil na 225.60, v Belgradu pa na 225.75. — Budimpešta v Belgradu 10.15 bl.

Ljubljana. Amsterdam 2299.85—2311.21, Berlin 1350.14—1360.94, Bruselj 796.91—800.85, London 167.75—169.35, Curia 1108.35—1113.85, New York 3324.94—3353.20, Pariz 223.93—225.05, Praga 141.06 do 141.92, Trst 200.79—203.19.

Curia. Pariz 20.20625, London 15.165, New York 302.75, Bruselj 71.925, Milan 26.29, Madrid 41.875, Amsterdam 207.575, Berlin 122, Dunaj 72.73 (57.25), Stockholm 78.15, Oslo 76.15, Kopenhagen 67.70, Praga 12.735, Varšava 57.90, Atene 2.93, Carigrad 2.46, Bukarešta 3.05, Buenos-Aires 0.815.

Vrednostni papirji

Tendence je ostala v glavnem neizpremenjena za lahno nagibnostjo navzgor, kar se je poznalo pri nižjih tečajih. Promet je bil na zagrebški borzi minimalen.

Ljubljana. 7% inv. pos. 71—72.50, agrarji 40 do 41, vojna škoda 348—350, begl. obv. 58—59, 8% Bler. pos. 62—64, 7% Bler. pos. 56—57, 7% pos. Drž. hip. banke 68—69.

Zagreb. Drž. papirji: 7% invest. pos. 71—72, vojna škoda 347—349 (349), 12. 351—353, 6% begl. obv. 58—60, 8% Bler. pos. 63.50—64, 7% Bler. pos. 56.25—56.50, 7% pos. Drž. hip. banke 67 bl. — Delnice: Narodna banka 4000—4100 (4000, 4050), Priv. agr. banka 206—210 (209), Osj. sladk. tov. 120—136, Bečkerek sladk. tov. 750, Osj. livarna 145 bl., Impeks 50 den., Trboveljska 70—90.

Belgrad. Drž. papirji: 7% invest. pos. 71.50 do 72.50, agrarji 40—42, vojna škoda 347.50—348.50 (348, 346), 12. 353—354 (352, 351), 6% begl. obv. 60—60.50 (60, 59.50), 7% Blerovo pos. 56—56.50 (56.50), 7% pos. Drž. hip. banke 70 bl. — Delnice: Narodna banka 4130—4140 (4130), Priv. agr. banka 209—211 (210).

Žitni trg

Položaj na žitnem trgu je neizpremenjen. Kmetje so nadalje zaposleni pri trgatvi, dovoz pšenice niso znatni. Prizad pa naklada blago na vlačice za na sever. Cene so ostale iste kot včeraj.

Živina

Mariborski sejem 11. septembra. Priganih je bilo 14 konj, 15 bikov, 124 volov, 370 krav in 18 telet, skupaj 541 glav. Cene (za 1 kg žive teže) so bile: debeli voli 3.3.75 Din, poldebili 2—2.50, voli za delo 3—3.25, biki za klanje 2.50—3, klavne krave debele 2.50—3, plemenske krave 2—2.50, krave za klobasarije 1.50—2, molzne krave 2.50—3, breje krave 2.50—3, mlada živina 3—4, teleta 4—4.50 Din. Prodanih je bilo 352 glav. — Mesne cene: volovsko meso 1. vrste kilogram 8—10, II. vrste 6—8 Din, meso od bikov, krav in telet po 5—6 Din, telečje meso 1. vrste 8—12 Din, II. vrste 5—8 Din, svinjsko sveže meso 10—15 Din.

Ptujski sejmi. Zadnji konjski in goveji sejem je bil razmeroma dobro založen. Kupčija je bila prav dobra. Prignali so 136 konj, 150 bikov in volov ter 271 krav in telet, skupaj 557 glav živine. Cene so nekoliko padle, in sicer so bile za kilogram žive teže sledeče: voli in biki 2.50—3.75, krave in telete 2—3 Din; konji so se prodajali po kakovosti, in sicer od 650—2750 Din komad. — Sejmi za prašiče pa je bil izredno dobro založen kakor le redkokdaj. Prignali so 293 svinj in 232 prašičev, skupaj 525 komadov. Kupčija je bila zelo slaba, kajti prodali so komaj 95 živali. Cene za 1 kg žive teže so bile sledeče: debele 6—7 Din, pršutarji 5 do 6 Din, plemenske od 200—600 Din komadi; prašiči, stari 6—12 tednov, so se prodajali po kakovosti, in sicer od 80—190 Din eden.

Izrebrani dobitki vojne škode

Službeni lista 15. šrebanja obveznic loterijske dvalopolodotone državne rente za vojno škodo, izrebranih 1. oktobra 7. septembra 1934:

Serijska št.	dobitek	Serijska št.	dobitek
5003	658	5015	608
5061	860	5074	220
5081	978	5082	979
5088	540	5114	140
5140	563	5200	985
5296	488	5366	761
5328	409	5389	46
5355	656	5396	864
5436	67	5486	178
5519	350	5637	979
5559	696	5650	396
5593	15	5651	777
5669	865	5668	2
5686	328	5698	648
5714	356	5722	018
5725	487	5738	302
5789	60	5818	836
5824	723	5827	102
5846	556	5847	503
5849	108	5849	315
5860	499	5867	362
5868	429	5868	465
5954	228	5956	208
5967	271	5967	824
6028	276	6046	630
6112	165	6139	434
6238	8	6249	125
6264	377	6264	754
6293	556	6293	723
6294	885	6417	654
6421	73	6442	386
6459	402	6516	810
6508	706	6574	136
6580	397	6598	397
6609	566	6686	180
6654	456	6736	406
6744	476	6755	821
6772	1	6801	864
6816	981	6823	917
6899	186	6916	530
6953	917	6978	907
7010	767	7054	460
7065	396	7113	833
7138	719	7157	37
7166	981	7167	378
7212	714	7260	910
7298	697	7277	702
7326	950	7354	28
7356	920	7361	168
7364	761	7368	89
7378	170	7402	991
7421	339	7432	977
7448	733	7455	880
7506	187	7507	692
7525	34	7528	207
7603	685	7610	657
7626	268	7664	5
7658	578	7680	898
7681	492	7771	578
7791	122	7804	909
7806	170	7819	258
7822	772	7826	582
7894	533	7895	67
7896	286	7954	726
7958	183	7974	655
8008	27	8127	173
8134	90	8149	895
8166	985	8167	495
8297	851	8313	494
8345	880	8406	176
8450	560	8489	642
8515	979	8540	865
8541	888	8553	147
8561	919	8569	945
8646	483	8691	136
8692	658	8700	304
8706	884	8722	738
8749	825	8745	160
8799	920	8849	276
8911	553	8919	388
8957	910	8940	527
8992	974	9140	831
9185	169	9189	7
9222	501	9227	950
9335	971	9239	314
9391	580	9348	370
9372	922		

Sport

Mednarodni lahkoatletski meeting

Drevi ob 20 na letnem telovadišču v Tivoliju

Snoči se je pričel, danes se pa nadaljuje na letnem telovadišču v Tivoliju mednarodni lahkoatletski meeting, katerega se udeležujejo najboljši balkanski atleti. Poleg odličnih inozemskih atletov, ki smo jih že pred dnevi omenili, je prav, da si ogledamo tudi domače atlete nekoliko bližje.

Domača kluba, Ilirija in Primorje, ki sta se zelo izkazala s svojimi odličnimi atleti na letošnji balkanijadi, pošljeta v borbo svoje najboljšje. Saj ugotavljata s ponosom, da sta vzgojila tri odlične balkanske prvake, od katerih se je Stepišnik z metom kladiva uvrstil v evropsko klaso, ko je znatno popravil balkanski rekord; Kovačič se je v teku na 200 m revanžiral za poraz Bauerju, ki ga je od njega doživel v teku na 100 m, istočasno je poleg ostalih premagal Grka Frangoudisa, sprinterja evropske kvalitete, in Krevis, ki je slavil krasno zmago nad najboljšim balkanskim dolgoprogašem Grkom Tsoukalasom. Zvesto tej trojici stoji ob strani še ostala četica jugoslovanskih reprezentantov na letošnji balkanijadi, članov obeh ljubljanskih klubov, ki je uspešno in najčastnejše za-

stopala jugoslovanske barve: Zorja Aleš za srednje proge, Martini v skoku v višino, Goršek za tek 1500 m in Šporn ter Bručan za dolge proge. Razume se, da bodo našo ekipo kompletirali še mnogi naši odlični atleti, kakor: Cerar Dr., Zupančič, Gregorka, Gašperšič, Oroszy, Sket, Jeglič, Seršer, Slamič, Marek, Putinja, Dečman, Orehek, Brinet, Švigelj, Zupan, Korčič, Raič M., Zgur, Grünfeld, Perpar, Grgič, Štok itd.

V Ljubljani bomo tedaj predvsem imeli reprize revanšne borbe: v tekih na kratke proge med Jugoslovani Bauerom in Kovačičem, v metu diska med Romunom Havaletzom in našimi, v metu kladiva med obojema Jugoslovani Golčem in Stepišnikom, v teku čez zapreke med Jugoslovani Dr. Buratovičem, v skoku v višino med jug. rekordrjem Martinjem in njegovim rivalom, ki je zmagal na balkanijadi, Dr. Buratovičem, v tekih na srednje proge med Romunom Maneo in našim Krevisom.

Ali bo na balkanijadi v Zagrebu poraženim atletom uspel revanš?

20 letni jubilej SK Slovana: Zastopniki oblasti in klubov čestitajo jubilaru.

15 letnica ŽSK Hermesa

V prvem povojnem letu ga je poklicala v življenje pešica idealnih ljudi, ki se je zavedala važnosti sportne vzgoje za mladino. Spočetka so gojili samo nogomet, za katerega je bilo takrat največ zanimanja. In prav po svoji nogometni šoli so šiskarji zasloveli, toda ne po tem, da bi želi kake pomembne nogometne uspehe, temveč po nogometiških, ki so izšli iz njihovih vrst, pa prestopili potem k raznim klubom, brez katerih ne bi nikoli dosegli uspehov, kot so jih. — Članstvo kluba je po večini izhajalo iz vrst naših železničarjev, tako, da so upravičeno spremenili ime v železničarski sportni klub Hermesa. Ko si je klub leta 1930 s podporo raznih železničarskih institucij, največ pa z idealno požrtvovalnostjo odbornikov in članov, zgradil igrišče, se je zanj začela nova doba. Polagoma so se začele gibati tudi razne sekcije, vendar pa nekatere niso mogle v pravo življenje. Prvi so prebili led kolesarji, ki so si z zgraditvijo igrišča zagotovili vse, kar potrebujejo za svoj napredek. To dirkališče je letos ustanovljena moto-sekcija razširila in povečala, in tako razpolaga danes klub z modernim dirkališčem, o katerem so priznani strokovnjaki izrekli sodbo, da si boljše ne moremo zaželeti. Obe sekciji razpolagata s močmi, ki so znane širini države. Mnogo uspehov žanje tudi table tenis sekcija, ki je v poslednjem letu postala gotovo najjača v državi. Organizacija njenih pogostih turnirjev pa služi za vzgled vsem tovrstnim prireditvam. Letos ob priliki 15 letnice hoče klub pred široko javnostjo pokazati uspehe svojega dela. Program praznovanja je razdeljen v tri dele: 20. m. 30. t. m. bo table tenis prireditve, katere se udeležijo najjači klubi države. Igrale se bodo vse discipline gospodov in dam. — 7. in 8. oktobra bodo v nogometnem turnirju merila svoje moči juniorska rezervna in prva moštva vodilnih ljubljanskih klubov. — 14. oktobra pa bodo dirkališčne dirke kolesarjev in motoristov, kjer se hočejo nlasti motoristi rehabilitirati pred javnostjo za zadnje neuspele prireditve. Posamezne sekcije bodo v prihodnjih dneh javile točne programe. 14. oktobra bo dopolne v dvorani Sokolskega doma v Siški slavnostni občni zbor, svečer pa razdelitev daril in sportna zabava na Bellevueju. Prepričani smo, da bo naša javnost znala pravilno ceniti idealna stremilja naših železničarjev ter bo vse prireditve v čim večjem številu posetila.

PREHODNA DEKLIŠKA DOBA JE MED 12. IN 17. LETOM.

To je doba, ko mora imeti vsako dekle jako in zdravo kri, močne in zdrave živce in izoboren tek. To daje »Energin« za lačanje krvi, živcev in teka.

»Energin« se dobi v vseh lekarnah, polilitrski steklenica 35 Din.

Reg. S. br. 4787/32.

Juniorske pokalne tekme

Na praznik let v nedeljo so se nadaljevale tekme na juniorski pokal, ki ga je razpisala SK Ilirija, kar na štirih igriščih in dale tele rezultate: Sobotna: Slavija—Svoboda 5:0, lepa igra Slavije, ki je ostro izgro Svobode paralizirala s hladnokrvnimi kombinacijskimi potezami. Ilirija—Mladika 30:0! Mladikarji niso nudili Iliriji nobenega odpora in so le-ti po mili volji sipali gole. Menda rekordni rezultat nogometnih tekem! Reka—Istra I 9:0. Zanimiva igra, v kateri so boljše Vičani dali ležabanom primerne lekcije. Reka II—Istra II 11:0. V mlajši garnituri Reke je najboljši material, ki sodeluje v teh tekmah. — Rezultati v nedeljo pa so bili sledeči: Mars—Slavija 2:0. Slaviji ni pomagala vsa tehnična premoč, kajti sila in volja sta premagali njen odpor. Ilirija—Svoboda, Primorje—Mladika 3:0 p. t., ker sta Mladika in Svoboda z omikom na sobotni porazi odstopili. Pao graje vredna nedisciplin in nesportna zavest obeh moštvo, ki ne znata prenesti poraza. Ljubljana—Istra II 1:0. Tehnično boljše Ljubljančani so parirali fizično močno garnituro Istre, čeprav so imeli slehniči več od igre. Panonija—Istra I 4:2. Lepa igra Šiskarjev, ki so pokazali, da bodo najbliž osredili utelesno darilo. Po nadaljnjih tekmah izgledajo tabele sledeče:

Za pokal:					
Ilirija	3	2	0	0	33:0
Primorje	2	2	0	0	7:2
Mars	1	1	0	0	2:0
Slavija	3	1	0	2	7:6
Svoboda	3	1	0	2	7:8
Mladika	5	0	0	3	41:0

Za tečno darilo:

Ljubljana	3	2	1	0	5:3
Panonija	2	1	1	0	5:3
Reka II	1	1	0	0	11:0
Reka I	2	1	0	1	11:2
Istra II	3	1	0	2	6:14
Istra I	3	0	0	3	4:19

Sportnike opozarjamo na Nim Baer—

MALI OGLASI

V malih oglasih velja vsaka beseda Din 1.—; ženski oglas Din 2.—. Najmanjši znesek za mali oglas Din 10.—. Mali oglas se plačuje tako pri naročilu. — Pri oglasih reklamnega značaja se računa enokolonska 3 mm visoka pletilna vrstica po Din 2-50. Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službodobne

Prešivalke

za pletenine, in pletilje — sprejme za stalno K. Soss, Mestni trg 18. b

Služkinjo

za vsa hišna in kuhinjska dela, staro nad 30 let, katere je bila že v službi v kaki večji gostilni ali restavraciji ima prednost, sprejemem takoj. Pismene ponudbe pod »Marjiva in poštena« št. 10569 upravi »Slov.« v Mariboru. (b)

Vajenci

Vajenko

za trgovino z usnjem, s III. razr. mešč. šole — sprejemem. Ponudbe upravi »Slov.« pod »Usnje« št. 10556. (v)

Vajenca in vajenko

sprejemem takoj v specialno trgovino. Naslov v upravi »Slov.« Maribor pod št. 890. (v)

Pouk

Pouk v klavirju

prvovrsten, dajem po zmerni ceni. — Grem tudi na dom. — Pčelnikova, Gosposka ulica št. 4. (u)

Najbolj uspešen in strokovno najboljši je **trgovski tečaj** Trgovskega učnega zavoda v Ljubljani, Kongresni trg 2/II. Centrum mesta, odlični profesorji, vizka šolnina. (u)

Nemščina

v Delavski zbornici. — Za dpeo in šolsko mladino dopoldne in popoldne, za odrasle zvečer. Začetniški in višji tečaj. Vpisovanje ob pol 19, glavni vhod, desno, ali ob 14, zadnja veža iz Čopove ceste. (u)

Denar

Posredujem

denar na hranilne knjižice velikih denarnih zavodov Rudolf Zore, Ljubljana, Gledališka ulica 12. (d)

Posojila

na vlozno knjižico daje Slovenska banka, Ljubljana, Krekov trg 10 in Aleksandrova cesta 4-II.

Glasba

Namizni harmonij

priporočljiv za pevovodje, organiste — naprodaj. — G. F., Vinarska ulica 33, Maribor. (l)

Dijaki

Dve dijakinji

se sprejmeta na stanovanje in dobro domačo hrano po zelo nizki ceni v bližini II. realne gimnazije. Naslov: Požar Fr., Poljanski nasip št. 10-II., desno stopnišče. (D)

Dijakinjo

nizješčolko, sprejemem v popolno oskrbo po zmerni ceni. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 10571. (D)

Stanovanja

ODDAJO:

Opremljeno sobo

oddam dvema gospodoma ali dijakoma na Miklošičevi cesti. Naslov v upr. »Slov.« pod št. 10572. (v)

Vnajem

ISČEJO:

Lokal za mlekarstvo

na prometni točki v mestu — iščem. Ponudbe v upravo »Slov.« pod »Dobra točka« št. 10560. (v)

Posestva

Prodamo posestvo

v Spodnji Šiški: glavno poslopje (bivša šola), skladiščno poslopje, garažo, lope, drvarnice, vsega 760 m² zazidane ploskve ter ograjeno dvorišče. Primerno za vsak obrat, javni zavod ali stanovanja. Kupnina v prevzemu hipoteke in gotovini. V hranilnih knjižicah 30% več. Konzumno društvo Ljubljana, poštni predal št. 72. (p)

Večjo vilo v Celju

prodam za hranilne vloge boljših zavodov. Ponudbe podružnici »Slov.« v Celju pod »Ugoden nakup« št. 10570. (p)

Kupimo

Pianino

rjav, dobro ohranjen — kupim v večjih obrokli. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 10562. (k)

Vsakovrstno

zlatu kupuje po najvišjih cenah CERNE, juvelir, Ljubljana Wolfova ulica št. 3.

Prodamo

Dobro in poceni

se oblečete pri Preskerju, Sv. Petra cesta šte. 14.

Telefon 2059

PREMOG KARBOPAKETE DRVA, KOKS nudi

Pogačnik

Bohoričeva ulica št. 5.

KAKOR KRONOMETER BO DELOVAL VAŠ ZELODEC,

ako jemljete za iztrebljenje prašek »Magna« purga. Otroci malo, odrasli veliko žlico na vodi. Ako použijete prašek »Magna« na konici noža, pospešuje prebavo, odpravo zagatenja, zgago, vzpehavanje, bluvanje in zopni dih ust. Zdravi: želodčni in črevesni katar, hemoroide in ture v želodcu.

»Magna« prašek se dobi v vseh lekarnah. Zavojček 4 Din. (Reg. S. br. 4788/32)

Prodam knjigarno in trgovino papirja

v večjem dalmatinskem mestu, ker ne morem voditi dveh poslov obenem. Potrebni kapital okoli 250.000 Din, od katerih mora biti okoli 150.000 naloženih na bančne knjižice in sicer vsaj 100.000 pri Zdravni Gospodarski banki. Poslovalnica se nahaja v sredini mesta, v najlepši legi, v novi zgradbi z veliko moderno izlozbo. Najemnina zelo nizka. V mestu so 2 srednji učiteljska, meščanska, trgovska, obrtna in 5 osnovnih šol. Poblizje informacije daje uprava »Slovenca« pod šte. 10.505.

Podmladek Jadranske straže in podružnica Ferijalne zveze na Mestni ženski realni gimnaziji počastita spomin tragično umrle vzorne predsednice oz. blaginjičarke

Veruške Novakove

z mašo zadušnico v petek, dne 14. septembra ob 8 v stolnici, katere se udeležijo učiteljski zbor z vsemi gojenkami zavoda.

Stiskalnica

za sadje in grozdje, velika, moderna, skoro nova, se po ugodni ceni prodaja na dobropis kake posojilnice, članice Zadrugne zveze. Ogleda in kupi se pri Gospodarski zvezi v Ljubljani. (l)

»Singer« cilinder

dobro ohranjen, in »Pfaff« levoročni ševaljski stroj, poceni napredaj. Poizve se pri Produktivni zadr. čevlj., Ljubljana, Hrenova ulica 4. (l)

Več železnih postelj omar in drugega pohištva — poceni napredaj. Mestni trg 4-II. (l)

2 venecijanki

železne in lesene dele ter napravo za izvlačenje hlobov — prodam. Marolt, Vrhnika. (l)

Novo stiskalnico

(prešo) za vino, medeno pumpo in skobelnik, prodaja F. Cvek, Kamnik. (l)

Razno

Kdo sprejme

enajstletnega dečka tedensko trikrat na kosilo proti plačilu v bližini Vegove ulice, Naslov v upr. »Slov.« pod št. 10555.

Čitajte in širite »Slovenca«!

Kmalu bo 100 let

SMO PRED STOLETNICO OBSTOJA; NAŠE CENE TOLČEJO VSE!

MI SMO CENEJŠI!

Gospodom

sa jesen in sime:

Sportno (obleke, pumpe) Din 52, 75, 88
Sportno češko Din 120, 130, 155
Modni kamgarn Din 120, 145, 160, 170
Ia češki kamgarn od Din 155 do 215
Cenejši ševljot Din 60 do 80
Češki kamgarn, črn in moder Din 110, 120, 155, 180
Salonske hlače, kamgarn Din 160, 190, 220
Za izbrani okras: fino angleško od Din 215 dalje.

Za zimske suknje:

Dubl od Din 90 dalje
boljše štrpaci suknje Din 175, 185, 215
fine angleške suknje od Din 300 do 340
črne in marengo suknje Din 210, 230, 240

Damam

sa jesen in sime:

volnene obleke:
Slager sesije: Frescolatne Din 84
Volnena flanela Din 52
Crepella, afgalen, 130 cm Din 74, 85
Georgette Charmelaine, 130 cm D. 125, 135
Modni kare Din 55
pepita Din 36

Plašči:

Sportni, cenejši Din 52, 65, 75
Angleški sportni Din 135, 140, 165
Promenadni, modne barve Din 90, 110, 130
Promenadni, fini, modne kvalitete Din 140, 150, 165, 180.

USTANOVLJENO 1835
MANUFATURA F. KS. SOUVAN LJUBLJANA
MISTNI TRG 24

Svila

za večerne in pisane obleke:
Ia Crepe de Chine, nad 220 različnih barv Din 32
Marokain Din 45
Crepe Satin, čista svila Din 75
Specialna izbira težkih svil za toalete in paletoje.

Za dom:

Bariun, praktična in modna tkanina, za vse prilike Din 22, 26, 32
Češke flanelne in velurji, stalnih barv Din 17, 18
Flanelne za pižame in perilo D. 9, 12, 15, 17

Okazija teh dni:

Tweed-barhent (Cvira) Ia, Ia vrsta znatno snižana Din 18, 20
Turing Din 17, 22.

CENE OSTANKOV VAS BODO PRESENETILE!

VSEM IZVEN LJUBLJANE: PISITE PO VZORCE!

ZAHVALA

Vsem, ki so ob priliki bridke ločitve z našo soprogo, mamico, staro mamico, gospo

MARIJO FATUR

dragi pokojnici izkazali zadnjo čast ali nam izrazili svoje sožalje, izrekamo najtoplejšo zahvalo.

Zlasti se še zahvaljujemo č. duhovščini za duhovno tolažbo in spremstvo pri pogrebu, dalje gg. zdravnikom za njihovo nego, prav posebno gospodu dr. Ernestu Hammerschmidt za njegov izreden, nad vse požrtvovalen trud vrniti težko bolni pacienti dragoceno zdravje, dalje pevcem pod vodstvom g. Mirka Premelca za krasne žalostinke, vsem darovalcem številnih vencev in njej tako ljubega cvetja, v katerem je bila kot zasuta, ter sploh vsem, ki so se je toplo spomnili ob zadnjih urah njenega tukajšnjega bivanja.

Poslednja in najprisrčnejša zahvala pa zlasti vsem, ki jo boste še nadalje trajno ohranili v lepem spominu.

Sv. maša zadušnica po dragi pokojnici se bo darovala v nedeljo, dne 16. septembra 1934 ob 5 zjutraj v cerkvi na Rožniku.

Ljubljana, dne 12. septembra 1934.

Zalujoče rodbine: Fatur, Škopek, Palek.

Alja Rahmanova:

26

Zakoni v rdečem viharju

Dnevnik ruske žene

»Ali ste se prestrašili, ko ste slišali, da sem vas dal poklicati?« se je okrenil k očetu, ki je ves čas molčal.

»Kaj se pravi prestrašiti!« je dejal oče. »Saj smo že toliko videli in prestali, da nas nobena stvar ne more več prestrašiti. Umreti moram, pa naj bo malo prej ali malo pozneje, to ni važno!« Gorbunov je gledal očeta z zanimanjem.

»Povejte mi, kaj vam daje srčnost, da smrt tako mirno pričakujete? Bil sem pri nešteti ustrelitvah in priznati moram, da so zelo mnogi buržuji resnično znali umirati.«

»Povsem enostavno; vera v Boga, vera, da ni vsega konec, ko ugasne to bedno življenje. Morda še niste pozabili besed: Pridite k meni vsi, ki ste trudni in obteženi... — Ko že govoriva o tem, ali bi mi morda mogli povedati, kaj se je zgodilo s dijakom Akulovim, ki so ga danes zjutraj odvedli iz našega vagona?«

»Akulovim? Bivšim belim častnikom, kaj ne?« je vprašal Gorbunov in ustnice so se mu spenile v zaničljiv posmeh. »Bržkone je že likvidiran!«

»Ze?« se je prestrašil oče.

»No, če se tako zanimate, saj lahko izvem.« Gorbunov je stopil k telefonu in poklical čeka.

»Gubčeka (gubernijska čeka)! Danes zjutraj ste prijeli dijaka Akulova. Kaj je z njim? — Tako? Kdaj? — Takoj zjutraj? — Hvala!«

Gorbunov je odložil slušalko in se vrnil k mizi. Z mršavim glasom je rekel: »Likvidiran!« Vstali smo in se začeli poslavljati. Nieta nas zadrževala. Konji so nas odpeljali nazaj na kolodvor.

Zalostno mi je bilo pri srcu. V spominu mi je živela divja, okrutna, krvoločna Gorbunov, proletarec, ki je s peklensko besnostjo sovražil buržoazijo. Strašna, porazna je bila podoba, ki sem jo nosila s seboj v spominu. Samo ena misel me je obvarovala, da nisem zaradi tega človeka obupala nad ljudmi: On je vsaj vse, kar je delal, storil za svojo idejo. Toda isti Gorbunov, ki takrat, prežet po svoji ideji, niti kopejke ni maral vzeti od premoženja mojega starega očeta, isti Gorbunov je bil zdaj buržujski prav tak, kakor vsi, ki jih je pomoril!

Če bi mi kdo pripovedoval, bi mu ne verjela; toda videla sem z lastnimi očmi! Da, Gorbunov je moril buržoazijo; toda buržoazija je zmigala, zakaj Gorbunov je sam postal buržujski.

22. avgusta 1921.

Ob prvem jutranjem evitu smo došli v naše mesto. Gosta megla je ležala pred okni in ko sem okence malo odprla in pogledala proti nebu, nisem videla drugega, kot belo steno.

»Kam pride ta voz?« je zakričal čisto blizu hripav glas.

»Na slepi tir, in drugi tudi!« je zaklical drug, prav tako hripav glas. Razumela sem, da gre za naš vagon in za vagon vojaškega ranocelnika Filipova.

Moje rodno mesto, moje tiho, ljubo mesto! Mesto, kjer sem preživela svoja otroška in dekliška

leta! Kako se mi je krčilo srce od hrepenečega veselja, ko sem te zopet ugledala! Koliko spominov, koliko podob se mi je v hipu porodilo v glavi — in vendar mi je bilo tesno pri srcu ob enidenju s teboj, ob enidenju z ljudmi, ki žive v tebi. Postala sem povsem drug človek, povsem drugačen od onega, ki te je pred dolgim časom zapustil!

Prišel mi je na um izrek, ki sem ga nekje brala: »Gospod, daj, da v starosti ne erčam onih, ki so me v mladosti ljubili!« Čudila sem se, da so mi prav te besede prišle na misel, in ko sem razgledovala, sem prišla do spoznanja, da me je bilo v resnici strah, da ne bi srečala koga izmed starih znancev, in sicer zaradi tega, ker sem tako slabo oblečena! Ko sem vendar vedno prezirala zunanjsčino in mi do obleke ni bilo nikoli posebno veliko! Toda zdaj mi je povzročalo kar fizično bolečino, ko sem si mislila, da bodo rekli ljudje: »Glej-te si no, kakšna je; prej čedna, elegantna gospodična, zdaj blede, suho strašilo!«

Pa tudi mesto, tako se mi zdi, se je sramovalo pogledati mi v oči. Nisem mogla spoznati svojega mesta. Predvsem me je poparila grozna tiho-ta. Kakor bi vse izumrlo. Ulice so bile prazne, le tu in tam sem videla tapati po mestu kako žene, ki se je upogibala pod težkim vedrom. Obrazi so bili suhi in blede, oblečene so bile ekoraj vse v cape. Kako sem osupnila, ko sem v eni teh postav spoznala ženo inženjerja Vasiljevskega. Garala je upognjena pod karamielom (drog za vedra), stari-kava, pravcata starka, v raztrganem vojaškem plašču in raztrganih vojaških čevljih. Tudi ona me je spoznala.

»Alječka,« je rekla s trudnim usmevom, ki bi lahko pomenil popolno brezobčutnost, »ali ste se vi tudi zopet vrnili?«

»Da,« sem odgovorila in hotela povsem mehanično dostaviti: Kako se vam godi? Toda neumestno vprašanje je ostalo še pravočasno za zobmi. Vprašala sem samo:

»Kako se godi Lidočki in Valji?«

»Oh, raje ne vprašujte, obe sta tako bolni!« Ustne so ji drhtele, ko da bi ji šlo na jok. Toda obvladala se je in je rekla topleje nego prej:

»Prosim obiščite me vendar, ampak zdaj stanujem v kleti lastne hiše, pa še odondod me ho-čejo pogoniti!« In zopet so ji zadrhtele ustne.

»Ivan Petrovič, moj mož, se je zanašal na to, da je bil vedno naklonjen Rdečim, pa so ga vendar ustrelili že prvo noč, ko so zavzeli mesto... No, le pridite, vse boste izvedeli, imam vam mnogo povedati...!«

Trudno mi je zamahnila v slovo in se je vlekla dalje s težkima vedroma.

Ne, ne spoznam te več, moje ljubo, staro mesto! Šla sem dalje.

Prva moja pot naj bo v drago staro šolsko cerkev, ki mi je bila med gimnazijskimi leti najdražji prostorček. Toda kaj se je zgodilo z njo? Namesto križa plapolala rdeča zastava z zvonika. Neodločna in polna strahu sem se približala vratom. Bila so vsa prepleljena s proklamacijami in drugimi napisi in nad vrati je bila velika deska z napisom: »Klub železniških delavcev.«

Počasi sem se vrnila po stopnicah nizdol in sem z žalostnim srcem nadaljevala pot.